FOTOGRAF JOZEF ČESLA

ĽUBOMÍR HAJDUČÍK

Teoretická bakalárska práca Slezská univerzita v Opavě
Filozofická-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie Opava 2025

JOZEF ČESLA

PHOTOGRAPHER

FOTOGRAF

Teoretická bakalárska práca

Mgr. Ľubomír Hajdučík

Odbor: Tvůrčí fotografie

Vedúci práce: MgA. Ing. Peter KORČEK Ph.D.

Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADANIE BAKALÁRSKEJ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávajúci ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Študent:	Ľubomír Hajdučík
UČO:	64407
Program:	Filmové, televízne a fotografické umenie a nové médiá
Odbor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	Jozef Česla – Fotograf
Téma práce po anglicky:	Jozef Česla – Photograph
Zadanie:	Monografická štúdia o Jozefovi Česlovi – osobnosti Slovenskej fotografie. Táto práca odborne spracováva komplexnú prácu autora a prináša dokumenty a informácie vyplývajúce s rozhovorom s autorom, ako aj spoločného spracovania z archívu.
Literatúra:	ADAMS Ansel. The Negative, 2022., BARTHES Roland. Poznámka k fotografii. Agite/Fra, 2005, MRÁZKOVÁ Daniela. Příběh fotografie. Mladá fronta, 1985, SUDEK Josef. Okno mého ateliéru. Torst. 2007, SUDEK Josef. Zatiší. Torst. 2010, SUDEK Josef. Návšteva u pana kouzelníka. Umělecko-průmyslové museum v Praze. 2022.
Vedúci práce:	MgA. Ing. Peter KORČEK Ph.D.
Dátum zadania práce:	17. 6. 2025

Súhlasím so zadaním (podpis, dátum):

.....

prof. PhDr. Vladimír Birgus

vedúci ústavu

ABSTRAKT

HAJDUČÍK, Ľubomír: Jozef Česla – fotograf. [Bakalárska práca] / Ľubomír Hajdučík – Slezská univerzita v Opavě, Institut tvůrčí fotografie. – Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár. – Opava: 2025. Počet s. 32.

Bakalárska práca o Jozefovi Česlovi, slovenskom fotografovi, ponúka komplexný pohľad na jeho život a prácu, ktorá je spojená s fotografiou. Česla sa vo svojej tvorbe nielenže vyrovnáva s technickými aspektmi fotografie, ale zároveň sa snaží preniknúť do hĺbky emocionálnych a filozofických otázok, ktoré sa s fotografiou spájajú. Jeho život je príbehom o láske k fotografii, o neustálom hľadaní nových perspektív a o snahe zachytiť krásu slovenskej prírody a kultúry. V jednotlivých kapitolách sa zoznámime s Česlovým životom, osobnými skúsenosťami, ktoré formovali jeho umeleckú víziu, poukážeme na špecifický prístup k fotografii a zachytávaniu detailov, ako aj jeho osobného pohľadu na svet a snahu o zachytenie krásy a jedinečnosti slovenského prostredia. Česla sa nebojí experimentovať s kompozíciou, svetlom a tieňom, čo vedie k vytváraniu diela, ktoré nie je len vizuálne pôsobivé, ale aj myšlienkovo stimulujúce. Jeho fotografie nie sú len obrazmi, ale aj výpoveďami, ktoré vyvolávajú otázky o vzťahu človeka k prírode a jeho okoliu. V poslednej časti práce sa zameriame na autorovu lektorskú a publikačnú činnosť, ktorá ukazuje jeho oddanosť fotografickému umeniu a jeho snahu o vzdelávanie a inšpiráciu ďalších generácií fotografov.

Kľúčové slová: Jozef Česla, fotografia, infračervený filter, krása, umenie, život

ABSTRACT

HAJDUČÍK, Ľubomír: Jozef Česla – photographer. [Bachelor's Thesis] / Ľubomír Hajdučík – Silesian University in Opava, Institute of Creative Photography. – Academic Degree: Bachelor of Arts. – Opava: 2025. 32 pp.

The bachelor's thesis on Jozef Česlov, a Slovak photographer, offers a comprehensive overview of his life and work, which is deeply connected with photography. In his work, Česla not only addresses the technical aspects of photography but also seeks to delve into the depth of emotional and philosophical issues associated with photography. His life tells a story of love for photography, the constant search for new perspectives, and an effort to capture the beauty of Slovak nature and culture. In the individual chapters, we will get acquainted with Česlov's life, personal experiences that shaped his artistic vision, his distinctive approach to photography and attention to detail, as well as his personal view of the world and his efforts to capture the beauty and uniqueness of the Slovak environment. Česla is not afraid to experiment with composition, light, and shadow, resulting in work that is not only visually striking but also thought-provoking. His photographs are not only images but also statements that raise questions about the relationship between humans and nature with its surroundings. The final part of the thesis focuses on the author's lecturing and publishing work, demonstrating his dedication to the art of photography and his efforts to educate and inspire future generations of photographers.

Keywords: Jozef Česla, Photography, Infrared filter, Art, Beauty, Life

Prehlásenie

Prehlasujem, že som túto bakalársku prácu vypracoval samostatne
a použil som iba citované zdroje, ktoré uvádzam
v bibliografických odkazoch.

Súhlas so zverejnením

Súhlasím, aby táto bakalárska práca bola zaradená
do univerzitnej knižnice Slezské univerzity v Opavě
a zverejnená na internetových stránkach
Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Poďakovanie

Týmto chcem srdečne poďakovať Jozefovi Česlovi
za čas a energiu, ktorú venoval pri tvorbe našej spoločnej práce,
ako aj za obetavosť pri jej finalizácii.

Ďakujem Petrovi Korčekovi
za jeho cenné podnety pri konzultácii tejto práce,
a taktiež pedagógom Institutu tvůrčí fotografie
za inšpiratívne prostredie a konzultácie.

Ďalej ďakujem Jozefovi Česlovi ml.
za návrh grafického dizajnu tejto publikácie.

V Nižných Ružbachoch 22. 6. 2025
Mgr. Ľubomír Hajdučík

OBSAH

ABSTRAKT / ABSTRACT 3

ÚVOD 7

1 ŽIVOT JOZEFA ČESLU, ŽIVOTNÉ MÍĽNIKY S FOTOGRAFIOU 9
1.1 Curriculum vitae Jozef Česla 9
1.2 Rozhovor s Jozefom Česlom 11
1.3 Pohľad na Jozefa Česlu cez svedectvá ľudí, ktorí sa s ním stretli 19
1.3.1 Lucia Benická 19
1.3.2 Robo Kočan 20
1.3.3 Jozef Sedlák 21

2 HLAVNÉ FOTOGRAFICKÉ PROJEKTY JOZEFA ČESLU 23
2.1 Projekt „Tatry trochu inak“ 23
2.1.1 Projekt „Tatry ešte trochu inak“ 27
2.2 Projekt „Tichá noc“ 31
2.2.1 Projekt „Zátišia“ 33
2.3 Projekt „Autoportréty“ 37
2.3.1 Projekt „Akt“ 41
2.4 Projekt „Anglické parky na Slovensku“ 43
2.4.1 Projekt „Tajomné savany africké“ 47

3 PRAKTICKÉ VÝSTUPY FOTOGRAFICKEJ ČINNOSTI JOZEFA ČESLU 49
3.1 Lektorská fotografická činnosť 49
3.2 Publikačná činnosť 51
3.3 Výstavná činnosť 53
3.4 Fotografická činnosť pre firmy a inštitúcie 55

ZÁVER 59

ZOZNAM SKRATIEK 61
MENNÝ REGISTER 62
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY 63

Copyright © Ľubomír Hajdučík
Jazyková korektúra © Eva Kramara Jonisová
Translation © Katarína Brontvai
Fotografie © Jozef Česla
Layout © Jozef Česla ml.

ÚVOD

V dobe, v ktorej žijeme, má fotografia dôležité postavenie. Mnoho našich životných záležitostí vieme vyjadriť prostredníctvom fotografie. Mnohí ľudia sú posadnutí „robením" fotografie. Každý deň urobia množstvo snímok, ktoré následne zdieľajú prostredníctvom sociálnych sietí. Byť videný na sociálnych sieťach cez fotografické snímky znamená žiť – či byť na pulze života.

Fotografujem, teda som. Som nesený a tvorený fotografiou. Nakoľko je dôležitá prezentácia neustálej fotografie pre život? Môže tvoriť celý život človeka fotografia? Otázky podobného charakteru sa nám vynárajú pri písaní tejto práce.

Bakalárska práca, ktorú predkladáme, je venovaná slovenskému fotografovi Jozefovi Česlovi. Svojou tvorbou obohatil a neustále obohacuje slovenskú fotografiu, konkrétne o unikátne perspektívy a tematické náhľady týkajúce sa fotografie.

Cieľom bakalárskej práce je predstaviť a analyzovať život Jozefa Česlu, fotografické projekty a profesionalizáciu jeho činnosti v oblasti fotografie. Autor sa fotografickou tvorbou zaoberá šesťdesiat rokov, čo je väčšina jeho života, ktorý prežil. Od pubertálnych začiatkov až po dnešné dni, ako vyzretého muža. Fotografia „išla a ide s ním a on šiel a ide s ňou". Celý svoj pracovný život spojil s prácou okolo fotografie, či už pre rôzne štátne inštitúcie, firmy, alebo ako človek v slobodnom zamestnaní, ktorý žije a pritom tvorí fotografiu.

Otázka: „Môže tvoriť celý život človeka fotografia?" Myslím, že pri Jozefovi Česlovi sa dá zodpovedať kladne. Jeho život utvára rodina a fotografia. Žil a žije s fotografiou do dnešných dní, príkladom čoho je aj jeho rozhodnutie prihlásiť sa na Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě.

Širšie zoznámenie sa s Jozefom Česlom má za úlohu ponúknuť predkladaná bakalárska práca, ktorú odzrkadľuje jej výstižný názov: „Jozef Česla – fotograf."

Práca pozostáva z troch hlavných kapitol a následných podkapitol.

Prvá kapitola sa zameriava na život Jozefa Česlu v jeho životnom príbehu, kde sa prenesieme do jeho osobného života a začiatkov stretnutí s fotografiou, vplyvov, ktoré formovali jeho umeleckú víziu

a významných momentov jeho života. V tejto časti je zároveň osobný rozhovor s autorom, ktorý sa vyjadrí k celoživotnej púti s fotografiou. Túto časť uzavrieme niekoľkými osobnými postrehmi ľudí, ktorí sa stretli s Jozefom Česlom, ako sú Lucia Benická, Robo Kočan či Jozef Sedlák.

Druhá kapitola práce bude venovaná zásadným fotografickým projektom autora, medzi ktoré patria projekty: „Tatry trochu inak", „Tichá noc" či „Anglické parky Slovenska", ako aj ďalšie menšie projekty, ktoré majú význam pre pochopenie tvorby autora. Tieto projekty nám poskytnú pohľad na jeho jedinečný prístup k fotografii a tematiku, ktorú sa snažil navodiť.

V tretej kapitole sa zameriame na jeho lektorskú fotografickú činnosť, publikačnú fotografickú činnosť a prácu fotografa pre firmy a inštitúcie, aby sme objasnili celostný pohľad na Jozefa Česlu, ktorým prispel k rozvoju a šíreniu fotografického umenia predovšetkým na Slovensku.

Veríme, že predkladaná záverečná práca prinesie obohacujúci pohľad na Jozefa Česlu a podnieti hlbší záujem čitateľov o jeho kreatívnu činnosť a prínos pre slovenskú fotografiu.

1 ŽIVOT JOZEFA ČESLU, ŽIVOTNÉ MÍĽNIKY S FOTOGRAFIOU

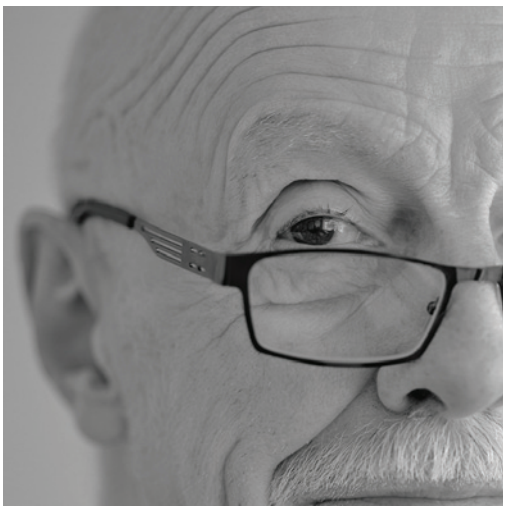

Jozef Česla je slovenský fotograf, ktorý zrejme na prvé počutie nie je veľmi známy u bežných prijímateľov fotografie. Jeho fotografická tvorba napriek jeho utajenosti má nepredstaviteľné zastúpenie u odborníkov v slovenskej fotografickej spoločnosti. Jozef Česla tak môže byť vnímaný aj ako fotograf – skôr privátny – čo pre mnohých neznalých pomerov môže predstavovať skôr amatérsku osobnosť vo fotografii. Jeho osobné životné a profesionálne skúsenosti o fotografii opíšeme v tejto prvej kapitole práce. Ponúkneme nielen jeho životopis, ale predovšetkým životné skúsenosti, ktoré prežil spolu s fotografiou, a poukážeme, že napriek nepoznaniu tohto mena v profesionálnej fotografickej spoločnosti, má svoje dôležité a nezastupiteľné miesto vo svete fotografie. Keďže Jozef Česla pracuje šesťdesiat rokov s formátom fotografie, bude pre nás výzvou ponúknuť konkrétne skúsenosti z jeho života fotografie, popretkávané postojmi odborníkov, ktorí ho počas jeho celoživotnej tvorby sprevádzajú.

1.1 Curriculum vitae Jozef Česla

Jozef Česla sa narodil 26. augusta 1950 v meste Spišská Nová Ves, kde prežil celé svoje detstvo, ako aj dospievanie. Jeho detstvo nebolo ničím zvláštne či odlíšené od detstva ostatných detí vtedajšej spoločnosti. Škola, detské hry a povinnosti, ktoré od neho vyžadovali rodičia i dospelí. Z jeho rozprávania o detstve možno povedať, že bol aktívne dieťa, keďže nevydržal sedieť na jednom mieste. Táto jeho aktívnosť ho privádzala do všetkých možných krúžkov a detských spolkov, ktoré sa mu poskytli, či už to boli športové, technické aj umelecké. Táto aktívnosť a záujem o všetko ho priviedla na ZUŠ – Základnú umeleckú školu v Spišskej Novej Vsi, na odbor výtvarná výchova.

V tých časoch detstva sa teda stretáva s fotografiou – keďže doma mali jednoduchý fotoaparát, ktorý začal používať. Stredoškolské vzdelanie získal na Všeobecno-vzdelávacej škole v Spišskej Novej Vsi, kde maturoval v roku 1968. Počas strednej školy bol členom fotografického krúžku. Fotoaparát, ktorý dostal od starého otca, využíval na vytvorenie snímok, ktoré neskôr premaľúval na obrazy. Premaľovanie snímok ho postupne prestávalo zaujímať, a tak sa naplno venoval iba fotografovaniu. Po maturitnom ročníku pokračoval v štúdiách v Prešove na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, odbor výtvarná výchova a slovenčina. Kvôli fotografii po dvoch rokoch zo školy odišiel, pretože chcel ísť fotografiu študovať na FAMU do Prahy.

Ako sám hovorí: „Zistil som, že o fotografii nič neviem, hoci fotografia bola mojou prioritou. Fotografoval som od štrnástich rokov, zvládol som aj farebný proces – negatív i pozitív, a predsa som bol na začiatku. Tak som zháňal literatúru a učil som sa. A roky plynuli... Popri bežných starostiach nebol čas prihlásiť sa na FAMU."

Keď z vysokej školy odišiel, rozhodol sa pre prácu nosiča vo Vysokých Tatrách. Po čase sa však vrátil domov a zamestnal sa na Okresnom osvetovom stredisku ako metodik pre fotografiu a fotograf. Odtiaľ jeho kroky smerovali do štátneho podniku Tatrasvit vo Svite, kde pracoval ako výtvarník a fotograf, vytváral reklamné a propagačné materiály pre štátny podnik. Následne nastúpil na základnú vojenskú službu do Komárna k Dunajskej pohraničnej stráži, kde sa snažil fotografovať. Fotoaparát mu však, ako hovorí „zhabali a zatvorili do trezoru", keďže sa báli, aby neprezradil cez fotografie štátne vojenské tajomstvo. Po skončení vojenskej služby nastúpil znova na Okresné osvetové stredisko ako metodik pre fotografiu. Po pol roku prešiel do novej práce v Dome pionierov a mládeže v Levoči. Tu pracoval ako vedúci technického oddelenia. Mal na starosti externých vedúcich krúžkov. V Dome pionierov viedol lodno-modelársky a samozrejme aj fotografický krúžok. Fotografoval všetky podujatia, ktoré sa konali v Dome pionierov a v meste Levoča. „A tak som na jednej schôdzi, ktorú som fotografoval, spoznal svoju budúcu manželku." Láska k žene mu nezobrala lásku k fotografii. Dokázal ich však spojiť a vzájomne prepojiť. Ako spomína: „Kolega – vedúci športového oddelenia, ma raz zobral na Dreveník pri Spišskom Podhradí liezť na skaly a odvtedy som liezol, kde sa dalo." Stal sa členom Horolezeckého oddielu v Levoči. Dotiahol to na II. horolezeckú triedu. Táto vášeň lezenia po horách mu pomohla k tomu, že sa začal venovať fotografovaniu našich veľhôr Vysoké Tatry.

V tom však prišiel čas, aby sa oženil. Spolu s manželkou nemohli nájsť byt v Spišskej Novej Vsi, a tak sa presťahovali do Starej Ľubovne. Jozef Česla bol viac ako rok zamestnaný ako redaktor Ľubovnianskych novín, kde písal články a fotografoval, avšak fotografie, ktoré vyvolával, nemohol vyvolávať vo firemných

priestoroch, nakoľko ich vyrábal ako mnohí ďalší, len tak „na kolene“ – „v kúpelke“ a fotoaparát mal vlastný, nie pracovný, z čoho možno pochopiť život „v milých časoch komunizmu“. Keďže sa medzitým uvoľnilo miesto na Okresnom osvetovom stredisku, tak tam následne prestúpil. Pracoval ako metodik pre fotografiu a fotograf. Fotografoval všetky podujatia, ktoré sa diali v meste a okrese. Zjazdy KSČ, schôdze, 1. máj, kladenie vencov a podobné akcie vtedajšej doby.

Po Nežnej revolúcii v roku 1989 z práce odišiel, a tak začal pracovať a pracuje až dodnes v slobodnom povolaní spojenom s fotografiou. Počas obdobia komunizmu to bolo neisté obdobie. „Sem – tam bez práce“, ale pre Jozefa Česlu, ako sám hovorí, „to bolo to najlepšie, čo mohlo byť.“ Ako fotograf pracoval a dnes prevažne pracuje v oblasti reklamy a dokumentácie výstav a diel výtvarného umenia pre galérie. Viac ako 60 rokov sa snaží byť fotograf, lektor na rôznych fotografických dielňach nielen na Slovensku, ale aj s medzinárodnou účasťou. Po prevrate robil prácu pre VSŽ Košice – katalógy výrobkov a výtvarné závesné fotografie na cibachrome vo formáte 50 x 50 cm. Slovenské technické múzeum Košice – katalógy, pohľadnice či dokumentácie zbierok. Dlhodobá pravidelná spolupráca s Liptovskou galériou Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Dokumentoval celý depozit a vystavené diela. Dlhodobo pravidelne spolupracoval s časopisom „Pekné bývanie”. Fotografoval bicykle pre katalógy firmy KELLYS vo vysokom rozlíšení. Tiež robil čiernobiele fotografie pre firmu Embraco – výrobky pre stálu výstavu v ich budove vo formáte 50 x 60 cm, pre Tatraľan fotografoval výrobky do katalógu, taktiež pre Chemosvit rôzne produkty ako ponožky, z ktorých sa tlačili veľké plagáty, fotografie pre Schüle Slovakia – proces výroby, budovy, ako aj ich výrobky. Do dnešných dní pracuje a ponúka rôzne zákazky pre firmy. Ako starší muž – dôchodca sa hlavne snaží rozvíjať svoje fotografické projekty, ktoré budú postupne predstavené v tejto bakalárskej práci.

1.2 Rozhovor s Jozefom Česlom

Viesť dialóg a rozprávať sa s druhým znamená spoznávať sa a hľadať pravdu. Aby sme lepšie pochopili nášho autora, tak v tejto práci prinášame rozhovor, ktorý nám objasní životné míľniky Jozefa Česlu s fotografiou. Cez kladené otázky sa skúsime čo najviac priblížiť k nášmu autorovi.

Prečo sa fotografia stala silou, ktorá ho nesie a drží v živote? Čo všetko s ňou zažil a ako pracoval s fotografiou a akú plánuje budúcnosť s fotografiou? Odpovede na tieto otázky prinesieme v rozhovore, ktorý predkladáme. Rozhovor bude nesený v osobnom, priateľskom duchu, nakoľko autor práce je osobný kamarát Jozefa Česlu.

Otázka: Začnem hneď tak priamo: „Aká cesta ťa priviedla k fotografii?“

Keď som bol na strednej škole, tak som bol aj na birmovke (sv. birmovania je jedna zo sviatostí v Katolíckej cirkvi, v ktorej človek prijíma Ducha Svätého a stáva sa dospelým kresťanom). Môj birmovný otec bol môj starý otec. Vtedy bolo zvykom, že birmovný otec kúpil svojmu birmovnému dieťaťu náramkové hodinky. Ja som mal však inú túžbu a neboli to hodinky. Doma som mal už fotoaparát Contessa Netel, na ktorý som robil prvé fotografické pokusy. Tento fotoaparát bol na zvitkový film šírky 7 cm, ktorý som si prispôsobil na film 6 cm. Fotoaparát bol nepraktický, lebo mal len obmedzené časy uzávierky, nevedel som ním robiť to, čo by som potreboval. Birmovka bola príležitosť, ako sa dostať k lepšiemu fotoaparátu. Tak som povedal starému otcovi, aby mi nekupoval hodinky, ale aby mi na birmovku podaroval fotoaparát. Starý otec mi podaroval ruský fotoaparát „Čajka“, ktorý sa dal kúpiť v miestnej drogérii. Bol tak isto drahý ako hodinky, ktoré boli vždy dávané na birmovku. Po birmovke som mal fotoaparát, ktorý som chcel a potreboval, a odvtedy sa začala moja cesta vo fotografii. V tom čase som mal ambície stať sa maliarom. Pomyslel som si, že budem fotografovať kompozície, ktoré nájdem vo svojom okolí, a potom ich budem kresliť a maľovať. Chcel som sa naučiť fotografovať tak, aby som nemusel stále myslieť na nastavenia fotoaparátu, ale len fotografovať, aby som získal dobré kompozície pre maľovanie. Zohnal som si knihu o fotografii a začal som sa z nej učiť všetko, čo potrebujem k jednoduchému foteniu. Začal som fotiť. V jednej ruke kniha a v druhej fotoaparát. Aj keď som si v knihe prečítal, čo treba robiť s fotoaparátom, väčšinou to u mňa pri nastavení fotoaparátu všetko fungovalo odhadom - nastavenie clony, času a vzdialenosti. Od začiatku som sa naučil vyvolávať filmy sám a potom som si ich na zväčšováku zväčšil. Peniaze na toto všetko som si zarobil cez prázdniny. Chcel som si kúpiť všetko, čo potrebujem na túto prácu. Chodil som síce na základnú umeleckú školu do hudobnej a výtvarnej triedy, ale postupne som sa venoval viac fotografii ako maľovaniu a všetkému ostatnému. Toto sú moje začiatky fotografovania.

Otázka: Jozef, podľa toho, čo o tebe viem, tak rozhodnutie naplno sa venovať fotografii sa zrodilo na vysokej škole. Skús povedať, čo sa to udialo na tej vysokej škole?

Na strednej škole pred maturitou sme dávali prihlášky na vysoké školy. Mal som dva plány. Alebo pôjdem na akadémiu výtvarných umení v Bratislave, alebo na Technickú univerzitu v Košiciach. Po dlhšej úvahe som zistil, že akadémia je tvrdší oriešok, ako som si myslel. Takže pôjdem na techniku v Košiciach, kde som chcel študovať elektro-inžinierstvo. Škola mi však nedala odporúčanie na technickú univerzitu, pretože som mal zlý prospech z matematiky a fyziky. Chodil som na matematické a fyzikálne olympiády,

kde som bol úspešný, pretože ma to bavilo, ale prospech som mal mizerný. A to všetko kvôli profesorovi matematiky v prvom ročníku. Matematiku a fyziku som mal v malíčku. Na konci prvého polroka mi pán profesor povedal: „Česla, vy ste dobrý matematik, a tak ako dobrému vám stačí trojka." Nevedel som, prečo by mi mala stačiť trojka, hoci som všetko vedel a za celý polrok som nebol ani raz skúšaný. Tento profesor svojím vyjadrením a trojkou z matematiky urobil zlom v mojom živote. Odvtedy som na všetko v škole kašľal. Takže pri rozhodovaní o vysokej škole mi neostávalo nič iné, len ísť na Filozofickú fakultu do Prešova a študovať slovenský jazyk a výtvarnú výchovu. Vtedy som si spomenul na iného svojho profesora, profesora slovenského jazyka, ktorý mi povedal, že musím ovládať pravopis na jednotku s hviezdičkou. Keď sme písali diktát zo slovenského jazyka, tak mi dal vždy dvojku. A to preto, že mi chcel pomôcť, chcel vytiahnuť zo mňa čo najviac, aby som mal tú jednotku s hviezdičkou, za toto som mu vďačný. Na fakultu som sa asi dostal preto, že tento profesor bol na mňa takýto, pomáhal a neodpisoval ako profesor matematiky. Dostal som sa na Filozofickú fakultu do Prešova na odbor slovenský jazyk a výtvarná výchova. Na fakulte som asi po týždni našiel oznam na nástenke, že sa bude konať výberové konanie do fotoklubu. Cez víkend som šiel domov a vybral som nejaké najlepšie fotografie. Urobil som 4 čiernobiele a jednu farebnú vo formáte 18 x 24 cm. Vtedy to bol dosť veľký formát. Farebná fotografia bol nočný pohľad na Pražský orloj. Toto som nafotografoval počas výletu, kedy som chodil s jedným kamarátom po Prahe. Statív som samozrejme nemal, tak som priskrutkoval Čajku k drevenému kolíku. Položil som to celé na zem a kolík som pristúpil nohou. Tak som fotil celú noc. Mal som už nejaké skúsenosti s dlhými expozíciami, takže negatív bol dobre exponovaný. Keď som prišiel na výber do fotoklubu na vysokej škole, tak všetci sa divili z tej mojej farebnej fotky z Prahy. Samozrejme, že nebol tu žiadny servis na tlač farebnej fotografie, tak som si to celé urobil sám. Toto som im porozprával, čo som urobil, a bol som prijatý do fotoklubu. Po pol roku som sa stal hospodárom vo fotoklube.

Otázka: To je veľmi pekné, čo rozprávaš o svojich začiatkoch na vysokej škole spolu s fotografiou. Skúsme sa však dostať k zlomu v tvojom živote, prečo si sa rozhodol pre fotografiu. Čo sa teda stalo na vysokej škole?

Zlom v mojom živote s fotografiou nenastal na vysokej škole, ale paradoxne odchodom z vysokej školy. Fotografia ma pohltila do špiku kosti. Viac som sedel v tmavej komore, ako na prednáškach na vysokej škole. Čím viac som fotil, tým viac som chcel byť fotografom. Po dvoch rokoch som si povedal, že chcem byť dobrým fotografom, a nie učiteľom výtvarnej výchovy a slovenského jazyka. Na maľovanie som pomaly úplne zabudol. Z vysokej školy som odišiel s tým, že pôjdem na FAMU do Prahy. Toto bol

môj sen – študovať na FAMU a byť dobrým fotografom. Preto, aby som ho dosiahol, tak som si zohnal všetky potrebné materiály, aby som sa pripravil na prijímacie pohovory na FAMU v Prahe, kde sa v tej dobe v Československu dala študovať fotografia.

Otázka: Vysoká škola v Prešove skončila po druhom roku. Rozhodnutie ísť na FAMU v Prahe si podmienil, že sa dobre pripravíš na prijímacie pohovory. Takto si si to vymyslel, ale z niečoho treba žiť. Čoho si sa uchytil cez tú prípravu na FAMU, čo si robil a bolo to aj spojené s fotografiou?

Po odchode z vysokej školy som vystriedal rôzne zamestnania. Všetko som prežíval veľmi intenzívne, tak ako sa to žije, keď je človek mladý. Mladosť – rýchle, šialené, prelietavé, jednoducho mladosť. Robil som horského nosiča vo Vysokých Tatrách. Potom som sa vrátil domov a nastúpil som na Okresné osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi ako metodik pre výtvarníctvo, fotografiu a film. Samozrejme som tu viac robil výtvarníka ako fotografa, bolo potrebné maľovať, písať transparenty, robiť grafiku pre bulletin a podobné práce. No vždy som mal ale na mysli fotografiu. Po určitom čase som sa rozhodol odísť do podniku Tatrasvit v Spišskej Novej Vsi, ktorý bol pobočkou hlavného podniku vo Svite, kde som robil fotografa a výtvarníka. Táto časť mladosti bola prerušená mojím nástupom na základnú vojenskú službu do Komárna k Dunajskej vojenskej pohraničnej stráži. Aj tu som sa snažil fotografovať. Fotoaparát mi však zhabali a dali do trezoru, aby som neprezradil vojenské tajomstvo. Vojnou sa skončila moja rýchla a neviazaná mladosť, kde som ešte stále počítal s tým, že pôjdem na prijímacie pohovory na FAMU.

Otázka: Po vojne je každý generál, tak sa u nás hovorí, ale nie každý je fotograf. Tak ako to bolo s tebou po tvojej vojne? Generálom si sa nestal, tak teda fotografom?

Po skončení vojenčiny som znova začal pracovať na Okresnom osvetovom stredisku v Spišskej Novej Vsi ako metodik. Tam som nevydržal dlho. Po pol roku som odišiel do Domu pionierov a mládeže v Levoči. Pracoval som tam ako vedúci technického oddelenia. Mal som na starosti externistov, ktorí viedli rôzne krúžky. Ja som ich organizoval a zabezpečoval som všetko, čo potrebujú k svojej práci, aby mohli viesť krúžky pre deti. Ja som viedol lodno-modelársky a fotografický krúžok. Samozrejme, že som aj fotografoval všetky akcie, ktoré sa tu diali. Tu sa udiali aj stretnutia s ľuďmi, ktorí veľmi ovplyvnili môj život.

Otázka: Skús povedať, čo to boli za ľudia a prečo ovplyvnili tvoj život?

Na jednej schôdzi SZM, ktoré som musel navštevovať aj kvôli fotografickej dokumentácii, som spoznal sympatickú mladú ženu, ktorá sa stala neskôr mojou manželkou – Marta Mlynárová. Našiel som

lásku, a to ovplyvní život človeka veľmi poriadne. V práci som mal kolegu Miťa (Michal Gally), ktorý viedol športové oddelenie. Spolu s ním a deťmi z turistického krúžku sme prešli skoro všetky pohoria Slovenska. Priviedol ma aj k lezeniu – horolezectvu. Stal som sa členom horolezeckého oddielu JAMES. Chodili sme liezť do Tatier, ale aj na cvičné horolezecké skaly po Slovensku a na Moravu. Hoci som začal liezť dosť neskoro, dotiahol som to na druhú výkonnostnú triedu v horolezectve. Tu sa začala aj moja fotografická činnosť ohľadom fotenia hôr, hlavne Vysokých Tatier. Ešte stále som mal v sebe sen o mojom štúdiu fotografie na FAMU. Už to ale nebolo také silné, aby som sa odhodlal prihlásiť sa na prijímacie pohovory. Začínali ma trápiť iné skutočnosti, ktoré sa hlásili mojom živote, a tie boli silnejšie ako fotografia, o ktorej som stále sníval. Ako čerstvý novomanžel som musel riešiť so svojou manželkou otázku bývania. Dobrá ponuka bývania sa nám naskytla v Starej Ľubovni. Sem sme sa prisťahovali v auguste 1975. Potom prišli na svet deti – syn Jozef a dcéra Marta, a o tie sa bolo treba postarať. Takže sen štúdia fotografie sa pomaličky rozplýval. Zamestnal som sa ako redaktor v Ľubovnianskych novinách. Neskôr som pracoval na Okresnom osvetovom stredisku ako metodik. Táto práca bola spojená s fotografiou. Fotografoval som všetky akcie v okrese – výročné schôdze KSS, pionierov, kultúrne akcie, športové akcie. Jednoducho fotograf pre všetko. Nebol som fotograf umelec, ale fotograf robotník, veď v komunistickej dobe stačilo byť robotníkom.

Otázka: Toto, čo si doposiaľ hovoril, boli časy komunizmu. Sen o fotografii, o štúdiu na FAMU, ale nakoniec len práca s fotografiou ako robotníka. Musíš vyfotiť všetky akcie, schôdze, krúžky. Tvrdá práca, žiadne umenie. Čo sa stalo v tvojom živote po prežití Nežnej revolúcie, keď padol komunizmus?

V roku 1990 som odišiel z trvalého zamestnania a dal som sa na neistú dráhu fotografa v slobodnom povolaní. Začiatky boli ťažké, ale tento krok v mojom živote neľutujem. Predal som všetku dovtedajšiu fotografickú techniku, ktorú som mal. Kúpil som si fotoaparát Hasselblad so 100 mm objektívom a kazetou 4,5 x 6 cm. S týmto fotoaparátom som začal život fotografa na voľnej nohe, kde si treba zohnať prácu svojou šikovnosťou a odbornosťou. Musel som nájsť spôsob, ako nafotiť to, čo zákazník potreboval. Nemohol som povedať, že nemám fototechniku, ktorú potrebujem, aby som nafotografoval ich produkt. Ak by som to povedal, našli by si iného, kto by im nafotografoval, čo potrebovali. Učil som sa tvrdej ekonomike trhu. K Hasselbladu som kúpil širokouhlý objektív 40 mm a teleobjektív 350 mm, neskôr aj Shift konvertor 1,4 x. S týmto všetkým som už mohol fotografovať aj architektúru pre zákazníkov. Nejako podobne sa pretĺkam s fotografiou do dnešných dní. Niekedy je práca, inokedy nie. Aby si uživil seba a rodinu, musíš zobrať všetko, čo sa ponúka, aj prácu nefotografickú. V kraji, kde žijem, je to normálne. Berieš prácu, ktorá

sa ti ponúka. Fotografoval som väčšinou reklamu. Ale aj reprodukcie umeleckých diel. Bolo toho veľa. Mnohé si nepamätám, takže spomeniem zopár projektov, ktoré som fotografoval dlhodobo. Projekt pre podnik VSŽ Košice, bicykle pre firmu Kellys, časopis – Pekné bývanie – Bratislava. Reprodukoval som umelecké diela pre Liptovskú galériu Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Produkty pre Tatrasvit vo Svite, Tatraľan Kežmarok, Embraco Slovakia Spišská Nová Ves, Duslo Šaľa. Fotografoval som pre Centrum Kolomana Sokola v Liptovskom Mikuláši. Jednoducho bolo toho veľa a to preto, aby som mal z niečoho žiť ja a moja rodina. No neľutujem to, lebo to bola práca s fotografiou, ktorú mám do dnešných dní rád.

Otázka: Jozef, tu skúsme ukončiť tvoje životopisné rozprávanie s fotografiou. Teraz ma zaujíma viac tvoja konkrétna fotografická práca. Veľmi silno ťa zasiahli Vysoké Tatry. Čo ty a Tatry, tvoj projekt „Tatry trochu inak"?

Do Tatier chodím celý život, od šiestich rokov. Prirástli mi veľmi k srdcu. Po mojich horolezeckých skúsenostiach som si povedal, že je načase vážne sa pozrieť na túto tému aj cez fotografiu. Tak som kúpil filmy a šiel som do Tatier fotografovať. Po prvých záberoch som vedel, že to musím fotografovať s tristopäťdesiatkou objektívom. Deväťdesiat percent záberov je nafotografovaných s dlhým sklom. Jednak ten užší záber nedovoľuje oku rozptyľovať sa širokým okolím. Dlhý objektív dokáže eliminovať nepodstatné veci a sústrediť sa na detail. Vyberal som detaily, ktoré som videl alebo si ich predstavoval, ako by mohli vyzerať na hotovej fotografii. Exponoval som normálne podľa toho, čo mi ukazoval expozimeter. Potom som to zväčšoval na multigradačný papier. Gradácia papiera bola normálna, v niektorých prípadoch kontrastnejšia, aby som dosiahol vyrovnanú tonalitu medzi jednotlivými zábermi. Svetlá boli exponované akurát tak, aby boli prekreslené. Tienie boli čierne, bez kresby, aby viac vyniklo svetlo na obraze. Potom som to zväčšil na fotografie 1 x 1 meter. Boli to čiernobiele fotografie. Tatry som fotografoval, iba keď svietilo slnko. Slnečné dni boli pre tento projekt dôležité. Vysoký kontrast som potreboval na štylizáciu. Uhľovo čierne tiene sú súčasťou obrazu. Kompozícia obrazu je stanovená na sile slnečného svetla a tieňov bez kresby. Fotografovanie Tatier je ťažká práca. Jedna z najťažších, akú som kedy v mojej fotografickej praxi robil. Môžete Tatry fotiť mobilom. V dnešnej dobe sa už dá všetko. Teleobjektív v mojom prípade a stredný formát, či už analógový, alebo digitálny, nič nenahradí. Odkedy som zistil, že stredný formát je „zlatá stredná cesta", nič iné nepoužívam. Predtým to bol filmový a teraz digitálny formát. Na strednom formáte sú väčšie detaily, lepšia tonalita a možno z neho urobiť väčšie fotografie. Samozrejme, formát 9 x 12 cm a väčší sa dá tiež použiť. Ja som nefotil klasickú tatranskú krajinu. Pre mňa

tatranská krajina znamená asi toto. Menšie, väčšie žulové skaly. Vo väčšine prípadov celé veľké steny. Veže a vežičky, sedlá a sedielka, vrcholy, ale predovšetkým je to svetlo. Svetlo a tieň tonizuje moje zábery. Ja vidím a vyberám to najlepšie. Do Tatier prichádzam, keď vychádza slnko. Fotografujem celý deň až do západu slnka. Až potom idem domov. Snažím sa využiť každú chvíľu na fotenie. Fotografovať na stredný formát je pekný telocvik. Keď sa rozhodnem pre určitý záber, tak z batohu vyberiem statív a fotoaparát a urobím záber. Potom sa prejdem hore-dole, či niečo lepšie neuvidím na fotenie, aby som to nemusel všetko, čo mám pripravené na fotografovanie, znovu baliť. Keď nič nenájdem, tak to zbalím a idem a hľadám ďalší krajší záber. Pre mňa je pri fotografovaní dôležité svetlo. Pri fotografovaní sa ponáhľam iba vtedy, keď slnko odchádza a stráca sa kúzlo svetla a tieňa. Často si len tak sadnem a čakám, kým neuvidím dobré slnko a svetlo. Potrebujem veľmi presné svetlo. Statická fotografia je mojou doménou, a preto dodržiavam „to presné svetlo". Na pravé poludnie je pre mňa niekedy to jediné možné svetlo. Angličania tomu hovoria „harsh light", tvrdé, strašné svetlo. „Tatry trochu inak" sú tiež fotené v takomto svetle. Bez takéhoto svetla by boli iba „obyčajné Tatry". Tie moje sú „trochu inak" pre to svetlo, kedy nikto nefotografuje. Rozmýšľam, aké je najlepšie svetlo pre fotografiu.

Otázka: Toto je pekné vyznanie o Vysokých Tatrách a tiež o tvojom projekte „Tatry trochu inak". Aké sú pre teba najvýznamnejšie fotografie z tvojho projektu?

Sú to fotografie detailov. Detail v Tatrách je pre mňa výsek krajiny rozmeru 100 x 100 až po 500 x 500 metrov. To sú „detaily Tatier", ktoré vidím na veľkú vzdialenosť a odtiaľ ich aj fotografujem. Keď prídete bližšie, tak to kúzlo sa stratí, lebo sa zmení perspektíva videného. Pri fotografovaní Tatier som vždy inklinoval k dlhším sklám fotoaparátu. Takže teleobjektív mi umožnil nafotografovať Tatry tak, ako som si ich predstavoval.

Otázka: Fotografia môže meniť spoločnosť, alebo aspoň inšpirovať k rozmýšľaniu. Myslíš si, že tvoja práca fotografa Tatier môže ovplyvniť vnímanie udržateľnosti a ochrany Vysokých Tatier a celkovo prírody na Slovensku?

Z jednej strany si myslím, že áno ale, naopak, z druhej strany som o tom nie moc presvedčený. Koľko ľudí videlo moju výstavu „Tatry trochu inak"? Veľmi, veľmi málo. Takže nemyslím si, že moja práca by vedela veľmi zmeniť myslenie ľudí v ochrane prírody. Chcelo by to väčšiu informovanosť, propagáciu aj môjho projektu, a možno by prišla aj zmena myslenia, čo sa týka ochrany prírody.

Otázka: Dobre, ochranu a udržateľnosť prírody cez tvoju fotografiu asi nevyriešime a možno už nebudeme ani my dvaja živí, keď sa bude riešiť ochrana prírody a prinesie určité výsledky. Čo však môžeme, a ty určite môžeš, tak to je tvoja budúcnosť a plány s fotografiou. Tak, aké sú?

Samozrejme, tak ako každý tvorca mám v hlave niekoľko plánov. Chcem sa zaoberať niečím v Tatrách. Mojou snahou je aj „tráva v Tatrách", ako ju nafotografovať, tiež si zopakujem vodopády tatranské a samozrejme aj projekt „Tatry ešte trochu inak". Tieto veci chcem fotografovať v infračervenom svetle. Infračervenej fotografii sa venuje veľmi málo fotografov, takže sa pokúsim dosiahnuť excelentné výsledky. Infračervenej fotografii sa venujem, odkedy fotografujem digitálne, takže viem, čo môžem od toho očakávať. Hlavne to bude tajomná čiernobiela fotografia. Na internete sú záplavy farebných infrafotografií, až sa na to zle pozerá. Pretože každý to saturuje až-až. Čiernobiele infrazábery sa veľmi ťažko hľadajú. Také, ktoré sú excelentné, ešte ťažšie. Portréty v infraoblasti vyzerajú ako z Venuše. Pokožka je biela, alabastrová, odfarbené vlasy sú tiež biele. Väčšina čiernych textílií je tiež biela. Je to úplne iný svet, ako ho poznáme. Takže aj portréty v tomto móde sú v mojom hľadáčiku. O tomto všetkom snívam už dávno, len to chce fotoaparát prerobený na infrafotografiu. Statické zábery sa dajú fotiť s hocijakým fotoaparátom, ale na portréty potrebujete fotoaparát prerobený na infračervený. Potom fotografujete ako s obyčajným, takže aj časy sú kratšie, pri bežných clonách. Nemusíte ľuďom hovoriť, teraz sa nepohni cca 5 min. „Anglické parky na Slovensku" som už začal fotografovať v infraoblasti. Je to úplne niečo iné, ako keď som to fotil na čiernobiely film. Nedávno mi prišiel infrafilter 850 nm a ešte sa mi zdá, že je to málo. Tak som objednal filter 950 nm. Taký filter prepustí iba svetlo od 950 nm a viditeľné žiarenie je eliminované. Takže parky musím začať fotografovať odznova. Po čiernobielom filme už štvrtýkrát. Opakovanie je matka múdrosti. Čo na vlastnej koži nevyskúšaš, tak nevieš, ako to vyzerá. Tipujem, že expozícia na obyčajnom fotoaparáte pri clone 8 – 16 bude asi 10 min. Keď sa to nehýbe, tak je to jedno. Ale ono sa to hýbe viac-menej stále. No nič sa nedá robiť, bude to také snové. Teraz si nemôžem finančne dovoliť dať prerobiť fotoaparát. Tiež sa chcem ísť ešte raz pozrieť na slovenské Toskánsko a fotiť ho, ako inak, v infrasvetle. Ako vidíte, plánov mám veľa, ale všetko postupne.

Jozef, veľmi pekne ti ďakujem za rozhovor. V tomto rozhovore sme ťa spoznali ako muža, ktorý podstatnú časť života spojil s fotografiou. Prajeme ti, aby sa tvoje plány do budúcnosti podarili, aby si z fotografie, do ktorej si vošiel pred šesťdesiatimi rokmi, žil a pre fotografiu žil aj naďalej.

1.3 Pohľad na Jozefa Česlu cez svedectvá ľudí, ktorí sa s ním stretli

V nasledujúcej podkapitole ponúkneme svedectvá ľudí, ktorí sa osobne stretli s Jozefom Česlom, a to: Lucia Benická, Robo Kočan a Jozef Sedlák.

1.3.1 Lucia Benická[1]

Fotograf Jozef Česla sa venuje médiu od roku 1966: jeho voľná tvorba sa prevažne spája s netradične pojatými krajinárskymi motívmi. Nosnou inšpiráciou je severný Spiš a nekonvenčné pohľady na krajinu, či osídlené oblasti. Česla na fotografickú scénu vstupuje začiatkom 90. rokov 20. storočia monumentálnym cyklom čiernobielych fotografií Tatier, kde sa krajina redukuje do symbolov, bizarných tvarov v kontraste svetla a tieňov. Jeho zaujatie témou a determinácia zmocniť sa jej v obmedzenom časovom horizonte prináša novú krajinársku estetiku, zameranú na detail. Technická dokonalosť obrazov súvisí s využitím veľkoformátového fotoaparátu a dlhých expozícií, ako aj majstrovstvo v tmavej komore pri realizácii limitovanej edície fotografií. Česlu vnímam ako „slovenského Ansela Adamsa", so schopnosťou pracovať s krajinou s akcentom na dokonalú kompozíciu a precízny detail, ostrosť i zachytenie pohybov vetra ako pastelového závoja, dotvárajúceho atmosféru tajomna takmer s kresebnou presnosťou. Okrem krajiny Česlu inšpirujú večerné veduty vybraných miest a parky – s obdobnou precíznosťou a trpezlivosťou pri dlhých expozíciách vníma prostredia ako ľudoprázdne symboly ticha a samoty, s minimálnymi znakmi civilizácie a ruchu – v jeho fotografiách sa zastavuje čas.

Po roku 2000 prináša digitálna technológia do Česlovej tvorby farbu: intenzívne sa venuje abstraktnej krajine, faune či hľadaniu nových výrazových prostriedkov pri industriálnych motívoch. Vzhľadom na intenzívnu prax menej triedi a ešte menej vystavuje – jeho tvorba sa skrýva v neprehľadnom množstve archivačných priečinkov, ktoré čakajú na odborné zhodnotenie v tematických konceptoch. Vzhľadom na ojedinelosť autorského rukopisu je na zváženie perspektívne zastúpenie Česlovej tvorby v galerijných, či muzeálnych zbierkach.[2]

Lucia Benická, apríl 2025

1 BENICKÁ Lucia je autorkou mnohých výstav o súčasnej fotografii. Od roku 2012 pôsobí ako riaditeľka Galérie umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi.
2 Autorský text Lucie Benickej, písaný pre účely tejto práce.

1.3.2 Robo Kočan[3]

Jozefa som spoznal niekedy v 90. rokoch 20. storočia v Dome fotografie v Poprade, kde sme organizovali medzinárodné Letné fotoškoly. Objavil sa tam ako mnoho ľudí, ktorí sa zaujímali o fotografiu. Boli to roky, keď ešte nebol na trhu digitálny fotoaparát a fotilo sa na filmy.

Jozef bol technicky výborne vybavený a fotografoval na objednávku pre rôzne firmy ich produkty. Takže sa postupne stal aj lektorom na týchto letných fotoškolách, kde učil študentov hlavne čb analógovú fotografiu. Postupne sa začal prejavovať aj kreatívne a vtedy vytvoril sériu čb fotografií s názvom **Tatry trochu inak.** V rámci lektorovania na Letných fotoškolách aj jeho kreativita rástla, čo sa dalo vidieť na niekoľkých fotografiách vzniknutých počas lektorovania, kde spolu so študentmi pracovali s telom a krajinou. Druhá ucelená séria, ktorá vznikla ešte na čb materiál stredného formátu, boli vyfotografované výtvarným pohľadom produkty VSŽ. Veľmi čisté, symetrický vyskladané kompozície ozubených kolies, kovových valcov, plechov a iných produktov VSŽ Česla nielen technicky perfektne nasvietil, ale uhlom pohľadu a finálnym nazväčšovaním fotografií v tmavej komore dal tejto sérii atmosféru fotografií starých majstrov.

Pri fotení Vysokých Tatier, keď sa zameral na hru svetla a tieňa tatranských štítov, zachytenú na jednom materiáli v prostredí tatranskej žuly, umocnil vyšším kontrastom a veľmi čistou kompozíciou. Tento princíp alebo československý rukopis využil aj pri fotení produktov VSŽ, kde tiež fotografoval jeden materiál, čiže kov, spracovaný v rôznych produktoch a tvaroch.

Najnovšia kolekcia vytvorená už digitálnou technikou sa od týchto skorších kolekcií líši hlavne motívom, aj keď práca svetla a tieňa hrá stále podstatnú úlohu. Ide o sériu fotografií z Afriky s názvom **Tajomné savany africké.** Česla vymenil neživé a statické prostredie tatranských skál, dolín a štítov, ako aj kovové produkty uložené v skladových priestoroch, za živé a veľakrát veľmi rýchlo sa pohybujúce zvieratá v africkej savane. Tu sa už podľa mňa vytráca nejaké výtvarné zachytenie alebo vyobrazenie tohto sveta. Ide skôr o technicky dobré, ale viac „kalendárove" zábery zvierat, ktoré sa v podstate nijako nelíšia od fotografií iných fotografov zaznamenávajúcich zvieratá vo voľnej prírode alebo ich prirodzenom prostredí.[4]

Robo Kočan, apríl 2025

3 KOČAN Robo je slovenský fotograf a lektor, ktorý má bohaté skúsenosti z práce v rôznych fotografických projektoch a výstavách. Pochádza z Popradu.
4 Autorský text Roba Kočana, písaný pre účely tejto prácu.

1.3.3 Jozef Sedlák[5]

Rozhodujúci prínos fotografa Jozefa Česlu pre slovenskú fotografiu vnímam vo vizuálnej adorácii prírody, a veľmi osobnom vzťahu k Slovenskej krajine ako takej, keď je autorova interpretácia prírodnej krajiny jeho sebareflexným poznávaním.

V hlbších vrstvách tvorby Jozefa Česlu zároveň vnímam interakciu dvoch interpretačných princípov prejavujúcich sa v tvorivom živote – dionýzovského a apolónskeho. Česlov obrazový koncept vyjadruje vnútornú koreláciu medzipriestoru – umeleckej invenčnej sily autora spojenej s technickými zručnosťami – cizelovať fotografický obraz do prekvapivej podoby, v privlastnení si obrazovej paradigmy prírody – a nie teoretizovaním a skúmaním postmoderných zbytočností. Vo svojich projektoch Jozef Česla vytvára konštrukciu jeho vlastnej krajiny života (reality), ktorý je obrazovo nezničiteľný, mocný, slastný, protirečivý a pretrvávajúci v zmysle derridovského analógu sveta. V Česlových projektoch: **Tatry trochu inak** (1996), **Anglické parky na Slovensku** (1999), **Tichá Noc** (2013), **Autoportrét** (2021), sú v epicentre bohatej tonality šede zakliesnené oba spomínané princípy – protichodné pnutie prírody a rovnako aj života človeka. Prevažná väčšina projektov je realizovaná analógovou fotografiou, v niektorých projektoch (Anglické parky na Slovensku, Tatry trochu inak) pokračuje autor aj digitálnou formou.

Toto obnaženie tela a ducha v prípade cyklu **Autoportrét** je úzko previazané s rôznymi technologickými experimentmi a vizuálnymi fúziami. Takmer pri každom projekte využíva Česla infra filter a špecifické slnečné svetlo. Obrazová gramatika tela s artistickými prvkami a ekvilibristikou gesta tela, rúk, nôh a celej figúry, je koncentrovaná do pôsobenia liečivej a pomáhajúcej sily prírody (zeme, vody, oblohy, stromov). V personalizovaných obrazových snoch Jozefa Česlu môže tak človek sprostredkovane (nesprostredkovane) prežívať krásu a drámu života, kde všetko, čo je na obraze, má svoje miesto – zmysel, zástupnosť – a aj ohrozujúce (nestabilné) aranžované scény sa ukazujú ako neškodné. Je to charakteristika dionýzovskej sily, múdrosti a pôsobenia, s apolónskym spojením snenia, fantázie a pocitu bezpečia, keď naša každodenná existencia sa zdá byť plná neistoty, sebareflexívnosť zaznamenaná prostredníctvom fotografie znamená ukotvenie a stáva sa udržiavajúcim prvkom života.

V podobnej koncepcii sú realizované projekty Anglické parky na Slovensku, Tatry trochu inak, Tichá noc. Dôležitým epistemologickým prvkom v Česlových fotografiách je filozofické priľnutie k analógovému obrazu, i keď v posledných projektoch (Autoportrét) využíva digitálny obraz, ktorý obrazovo transponuje

5 SEDLÁK Jozef pôsobí ako vedúci Ateliéru komunikácie v médiu fotografie na Fakulte masmediálnej komunikácie UCM v Trnave. Pravidelne vystavuje a publikuje, pôsobí v Bratislave.

na príbuznosť s analógom. V cykle **Anglické parky na Slovensku** je preukázateľný vzťah s historizujúcou anglickou krajinomaľbou 18. a 19. storočia, pričom ťažiská perspektíva prírodných parkov-amfiteátrov je zároveň ambíciou autora o post-rekonštrukciu originálu. Jozef Česla nevníma klasickú renesančnú perspectiva artificialis, ako kopírujúcu perspektívu, pretože tak ju vníma ľudské oko. Ponúka uhol pohľadu založený na otvorenosti duše priestoru – genia loci – parkov, stromov, listov, stebiel tráv, ktoré by sme mali vnímať aj hmatovo (taktilne) a topologicky, ako vzťahy geometrie obrazu a myšlienok príbuzných s prvkom tajomstva. Dionýzovskú nespútanosť perspektívy je nutné chápať ako symbolické vyjadrenie vzťahu k prírode, k jej histórii a budúcnosti. Hibernácia vyvolaná efektom infra filtra spolu s pokročilou devastáciou predstavujú imaginárny krivý horizont absencie rámu. Zároveň vďaka precíznemu „rámu" (obraz obrazom robí rám) zachoval autor perspektívu skutočného priestoru a ponechal priestor niečomu, čo je nepredvídateľné – myšlienkam a veciam, ktoré v tom okamihu nemusia byť pre diváka zrozumiteľné.

Cyklus **Tatry trochu inak** indikuje už vo svojom názve koncept odlúčenia sa od turistickej zákazkovej objednávky a v tomto aspekte nespĺňa podmienku bežnej zrozumiteľnosti. Vyjadruje skôr protiklady kategórií hluku a ticha kamenných objektov, v mnohých prípadoch levitujúcich v pohybe a hmle. Čiernobiele dramatické výseky horizontov štítov, skál, dolín redefinujú kontúry (hranice) klasickej krajinárskej fotografie. Fotografovať a zhmotňovať predstavy je pre Jozefa Česlu skoro ako obrátenie, ku ktorému nedochádza ľahko. V poetike Vysokých Tatier autor preferuje dotyk s tichom. Vizuálne ticho sa nestalo absenciou niečoho, práve naopak, stalo sa prejavom tej najintenzívnejšej prítomnosti v priestore a fyzickosti, ktorú musel znášať v okamihoch stlačenia spúšte. V tichu vtedy tam mohol uvažovať o otázkach, ako zobraziť a sprostredkovať tu a teraz, ktoré je esenciálnym predpokladom média fotografie, keď pozorujeme realitu.

Projekt **Tichá noc** sprítomňuje atmosféru kresťanskej tradície Vianoc, keď je verejný priestor charakterizovaný ako prázdna nádoba, ktorá má hermeneutický rozmer vizuálneho relikviára, zaznamenávajúceho a uchovávajúceho hlboko ľudské udalosti a veci. Česlove zábery – celky (fragmenty) prázdnych ulíc, sídlisk, mestských vedút, Betlehema, sú vnímané ako prirodzený pracovný priestor autora. Jednoduchosť, kauzálna priamočiarosť, ale aj atmosféra noci pôsobia ako rozšírená sociálna realita prepojená s religióznou vertikálou. Fotografie Tichej noci prinášajú ilúziu transparentnosti (priezračnosti). Vyvolávajú dojem, že ich prostredníctvom môžeme všetkému porozumieť. Projekt svojou mystagógiou umožňuje len čiastočne vniknúť do autorovho tajomstva a pritom ho nezneuctiť. [6]

Jozef Sedlák, apríl 2025

6 Autorský text Jozef Sedláka, písaný pre účely tejto práce.

2 HLAVNÉ FOTOGRAFICKÉ PROJEKTY JOZEFA ČESLU

V tejto kapitole opíšeme osem projektov Jozefa Česlu: Tatry trochu inak, Tatry ešte trochu inak, Tichá noc, Zátišia, Autoportréty, Akt, Anglické parky na Slovensku a Tajomné savany africké.

2.1 Projekt „Tatry trochu inak“

Jozef Česla ako fotograf sa do povedomia fotografickej verejnosti zapísal predovšetkým svojimi jedinečnými pohľadmi na majestátne slovenské Tatry. Jeho projekt „Tatry trochu inak“ je odvážnym pokusom reinterpretovať tradičnú reprezentáciu tejto nádhernej krajiny. Česla, ktorý sa narodil a vyrastal v regiónoch obklopených Tatrami, má k tejto oblasti hlboký osobný vzťah. Časť svojho pracovného života prežil vo Vysokých Tatrách ako horský nosič. Tiež bol aktívnym horolezcom. Práve horolezectvo ho priviedlo, aby po Tatrách nielen liezol, ale aby ich aj obrazovo zachytil na fotografické médium. Jeho dielo sa nezaoberá len estetickou stránkou fotografie, ale aj jej schopnosťou zachytiť emocionálne nuansy a kultúrny kontext, ktoré nachádzal v Tatrách, ako symboly pre človeka v pochopení života.

Vo svojich fotografiách Česla skúma rôzne aspekty tatranskej krajiny – od dramatických horských panorám až po detaily prírody, ktoré zostávajú pre oko bežného turistu skryté. V projekte „Tatry trochu inak“ sa nebojí experimentovať s kompozíciou, tvarom, štruktúrou, svetlom a tieňom, čím vytvára dielo, ktoré je nielen vizuálne pôsobivé, ale aj myšlienkovo stimulujúce, technicky perfektne spracované. Česla sa snaží ukázať Tatry iným spôsobom, nie klasické panorámy, pohľadnicové obrazy. Tieto veľhory chce priblížiť divákom ako živú, pulzujúcu entitu, ktorá sa neustále mení a vyvíja.

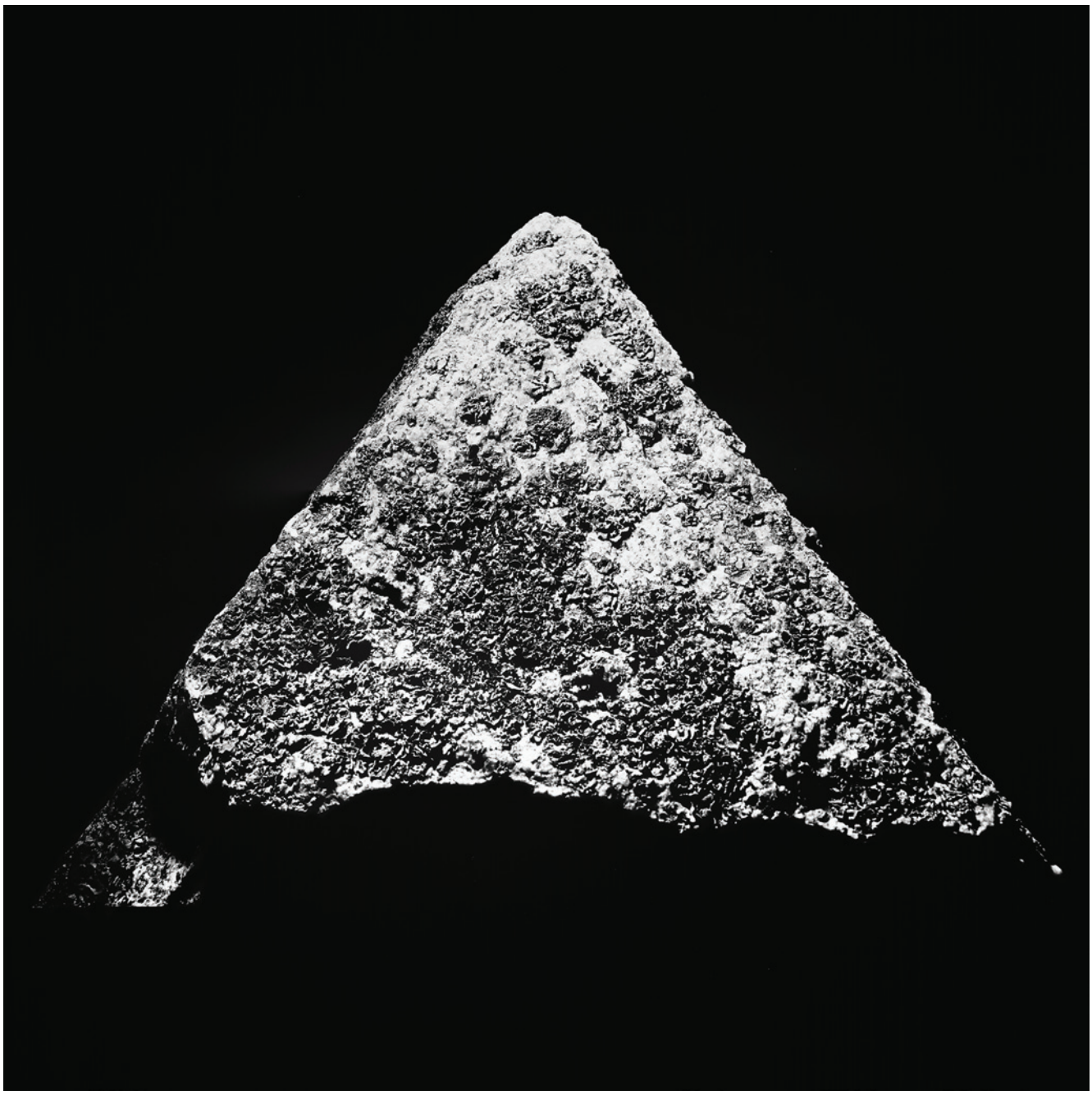

Archív Jozefa Česlu, Tatry trochu inak

Tento prístup k fotografii možno porovnať s prácou Ansela Adamsa,[7] jedného z najvýznamnejších fotografov 20. storočia. Adams je známy predovšetkým svojou praktikou priamej fotografie, pri ktorej sa zameriaval na realistické zobrazenie prírody a jej vzájomného prepojenia so svetlom a priestorom. Daniela Mrázková o Adamsovi píše: „*Setkává se totiž s Paulem Strandem a jsou to jeho snímky, které mu dávají poznat hodnotu přímého přístupu k fotografii. Konečně našel způsob, jak vyjádřit to, co v přírodě cítil!*“ [8] Jeho ikonické snímky amerických národných parkov, najmä Yosemitského národného parku, sa stali symbolom ochrany prírody a environmentalizmu. Adamsova priama fotografia, charakterizovaná presnosťou a detailnosťou, veľmi ovplyvnila mnoho fotografov po celom svete vrátane Česlu, vo svojich snímkach sa snaží o nový pohľad na tatranskú krajinu. Jeho práca využíva techniky, ktoré boli vyvinuté a popularizované Adamsom – priamosť, presnosť, ostrosť, tieň, svetlo. Obaja fotografi sa snažia preniesť na diváka hlboký pocit úcty voči prírode a jej kráse, pričom ich jedinečné fotografické perspektívy vytvárajú dialóg medzi človekom a horami.

Česla zachytáva Tatry ako miesto, kde sa stretáva história, kultúra a príroda. V jeho snímkach sú zakomponované aj prvky ľudskej činnosti v symboloch, čo vytvára zaujímavý kontrast a rozširuje naratív o tradičnom pohľade na horskú krajinu. Takto sa mu darí otvárať diskusiu o udržateľnosti a zodpovednom vzťahu k prírode. Aj keď projekt „Tatry trochu inak“ vznikal pred tridsiatimi rokmi, dnes rezonuje s aktuálnymi environmentálnymi témami.

Adams a Česla, aj keď z rôznych geografických a kultúrnych pozadí, sú zjednotení svojou láskou k prírode a schopnosťou preniesť túto lásku na divákov. Česla sa snaží prebudiť v divákoch emotívne spojenie s Tatrami a inšpirovať ich, aby sa na tieto miesta pozerali novým pohľadom. Projekt „Tatry trochu inak“ nie je len oslavou prírodných krás, ale aj výzvou k zamysleniu o našom vzťahu k nim.

Svoj projekt autor technologicky vytvára na čiernobiele analógové médium, používa fotoaparát Hasselblad stredného formátu, negatív 6 x 6 a využíva väčšinou objektív 350 mm. Vytvorenie jednotlivých snímok je niekedy zdĺhavé kvôli počasiu. Treba sa niekoľkokrát vrátiť na to isté miesto, aby vznikla snímka. Čas snímania jednotlivých snímok je rôzny, podľa svetelných podmienok. Treba byť však trpezlivý.

Celkovo môžeme povedať, že Jozef Česla a jeho projekt „Tatry trochu inak“ predstavujú moderný prístup k fotografii, ktorý zároveň vzdáva hold metódam a filozofiám, ako je tá Ansela Adamsa. V obidvoch prípadoch ide o viac než len zachytenie obrazu; ide o vytváranie emocionálneho spojenia

7 ADAMS Ansel (20. február 1902 – 22. apríl 1984) bol americký fotograf, najznámejší svojimi krajinnými fotografiami, obzvlášť tie v národných parkoch amerického západu. Bol tiež významným ekológom a učiteľom výtvarnej fotografie. (Porov. The Negative, 2022)
8 MRÁZKOVÁ Daniela: Příběh fotografie, Mladá fronta, 1985 , s. 52.

Archív Jozefa Česlu, Tatry ešte trochu inak

s prírodou a podnecovanie divákov, aby sa zamýšľali nad svojou úlohou v jej ochrane. Kým Adamsovo dielo ostáva v srdciach mnohých ako symbol americkej prírody, Česlov projekt umožňuje Slovensku objaviť a oceniť krásu a komplexnosť tatranskej prírody z novej perspektívy.

Česla ako autor má rád statickú fotografiu. Túto jednoznačne využíva pri svojom projekte. Možno by bolo dobré a na zváženie, keby tento projekt autor zdynamizoval. Prepojiť statickú kontemplatívnosť majestátnych hôr v detailoch, so sekvenciou rýchlo meniacej sa situácie vyjadrenej cez počasie a svetlo. Vysoké Tatry sú krásne, sú majestátne, ale aj rýchlo sa meniace a pre človeka jednoducho neuchopiteľné. Pocit majestátnosti, ale aj dynamiky by malo cítiť z fotografií, ktoré predstavujú Tatry. Česlov projekt sa však nesie v statickom móde, ktorý je tiež fotograficky obohacujúci.

2.1.1 Projekt „Tatry ešte trochu inak“

K projektu „Tatry trochu inak“ treba povedať, že autor tento projekt neukončil. V dnešnej dobe sa snaží pokračovať a oživiť myšlienku projektu. V oživenom cykle už netvorí na analógové médium, ale vybral si digitálnu formu. Projekt nazval „Tatry ešte trochu inak“. Zaujímavé je to slovíčko „ešte“. Čo ešte je inak? Jozef Česla mnoho svojich prác robí s použitím infračerveného filtra na objektíve. Ako sám hovorí, v infra svetle je niečo tajomné a nezvyklé pre naše oči. A toto nezvyklé a tajomné chce Jozef Česla využiť aj vo svojom projekte „Tatry ešte trochu inak“, ktorý nadväzuje na analógový projekt „Tatry trochu inak.“ V autorovom živote sa po tridsiatich rokoch toho veľa zmenilo a aj samotné Tatry – veľhory vidí trochu tajomnejšie. K tomu „trochu tajomnejšiemu“ podriaďuje pohľad a, samozrejme, aj prístup k tejto téme. Znovu chodí a hľadá v Tatrách krásu cez detaily, svetlo a tieň a chce ju zachytiť cez infračervený filter, ktoré potom konvertuje do čiernobielej snímky ako výsledného produktu. Projekt „Tatry ešte trochu inak“, je v procese tvorby. Autor dúfa, že tento cyklus bude mať dobrú odozvu, tak ako projekt „Tatry trochu inak“. Otázka je len v tom, či fotografická spoločnosť a ľudia budú súhlasiť s takýmto konaním autora, využitím infračerveného filtra. Všetci chcú vidieť svet v pravom svetle a tento projekt vytvára svetelnú „ilúziu“ sveta a Tatier. Bude to pochopené, alebo je to krok mimo?

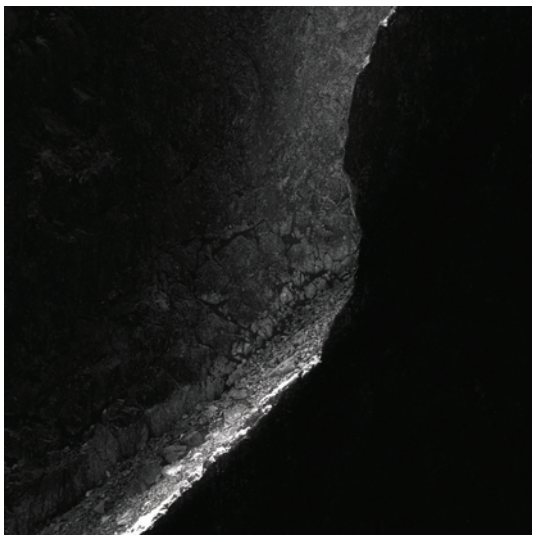

Archív Jozefa Česlu, Tichá noc

2.2 Projekt „Tichá noc“

Názov v nás evokuje vianočný čas, romantiku. Môžeme povedať, že fotografický projekt „Tichá noc“ je vianočný, lebo vznikol cez vianočnú dobu roku 2000. Česla sa túlal cez Vianoce po večernom meste Stará Ľubovňa a hľadal miesta, priestor, ktoré v ňom vyvolávali tichú noc. Je to analógový cyklus fotografovaný fotoaparátom Hasselblad vo formáte 6 x 6.

Svet zachytený v tichu dokáže rozprávať príbehy, ktoré slová často nedokážu vyjadriť. Jozef Česla vytvoril fotografickú sériu s názvom „Tichá noc“, ktorá pozýva divákov do pokojného sveta večerných chvíľ. Táto kolekcia sa vyznačuje jemnými a subtílnymi snímkami, ktoré môžu vyvolať hlboké emócie. Práca je tiež silne ovplyvnená klasikmi čiernobielej fotografie, ako bol fotograf Josef Sudek.[9] Sudek, často považovaný za jedného z najvýznamnejších českých fotografov 20. storočia, sa vo svojej tvorbe zameriaval na zachytenie života a atmosféry Prahy prostredníctvom svojich pohľadov na záhrady, okná a tiché scenérie. Sudekova schopnosť preniknúť do duše mestských priestorov bola charakterizovaná jeho vášnivým prístupom k svetlu a detailom, čo ovplyvnilo mnohých fotografov vrátane Česlu.

V cykle „Tichá noc“ sa nachádza podobnosť v dielach fotografa Josefa Sudeka, napríklad snímka „Ticho noci“ z cyklu „Procházka po kouzelné zahrádce 1948 – 1964”, ktorými sa nepriamo inšpiroval.[10] Náš autor dielo Josefa Sudeka pozná a v hlave držal latentnú inšpiráciu ním pre svoj projekt „Tichá noc”. Obaja fotografi zachytávajú podstatu svojho okolia.

Česlova práca ponúka pohľad na nočnú fotografiu, ktorá chce vyvolať určité emócie. Prvou pôsobivou črtou „Tichej noci“ je jej schopnosť vyvolať pocit pokoja. Každá fotografia v sérii predstavuje tiché scény, osvetlené jemným svetlom pouličných lámp a zanikajúcim svetlom súmraku. Tento upokojujúci efekt priťahuje ľudí, pričom sa cítia, akoby boli súčasťou toho pokojného okamihu. Napríklad jedna snímka môže ukazovať opustený roh ulice so svetlom, ktoré sa jemne rozlieva na chodníku, čím vytvára pocit samoty, ktorý hlboko rezonuje.

Dôležitým aspektom Česlovej práce pri tomto súbore je jeho spôsob využitia svetla. To, ako svetlo tancuje po objektoch a povrchoch v „Tichej noci“, pridáva hĺbku každej snímke. Jemné tiene a nežné zvýraznenia vytvárajú snovú kvalitu, ktorá divákov prenáša do iného sveta. Tento starostlivý spôsob manipulácie so svetlom je podobný Sudekovmu prístupu, kde svetlo zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní nálady jeho fotografií. Česlove tiché momenty noci povzbudzujú k zamysleniu.

9 SUDEK Josef (1896–1976) bol významný český fotograf známy svojou tvorbou, najmä zachytením Prahy a jej architektúry. Sudekov jedinečný štýl a inovatívne techniky mu priniesli medzinárodné uznanie a prezývku „pražský básnik“.
10 Porov. SUDEK, Josef. Návšteva u pana kouzelníka, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2022, s. 130.

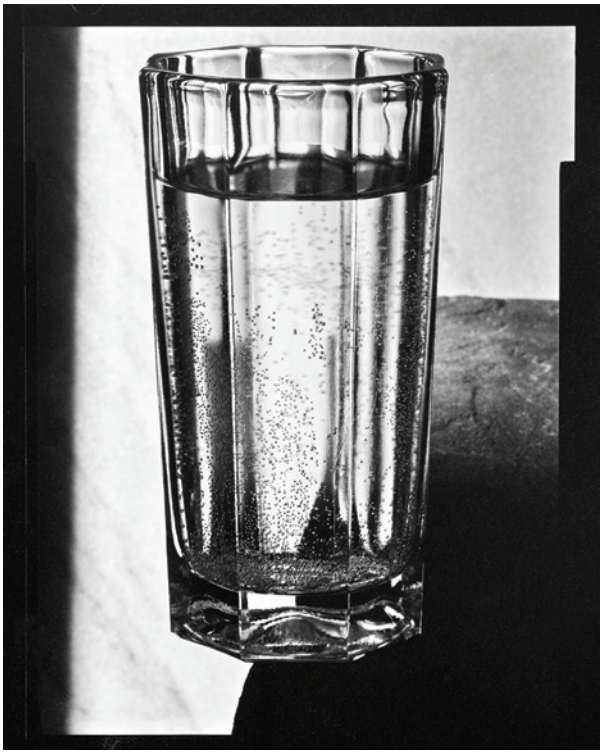

Archív Jozefa Česlu, Zátišia

Česlova schopnosť transformovať obyčajné scény na pekné obrazy je pozoruhodná. Jednoduché prvky ako osamelá lavička alebo tichá parková cesta sa stávajú predmetmi krásy v jeho fotografiách. Krása sa môže nachádzať v každodennom živote, najmä počas pokojných hodín noci.

Na záver, Jozef Česla a jeho „Tichá noc" ponúkajú dojímavý pohľad na krásu noci prostredníctvom jemných obrazov a hry svetla. Zachytením tichých momentov pozýva Česla na ocenenie pokoja, ktorý nás obklopuje. Prijatie tohto pohľadu pripomína všetkým dôležitosť spomalenia a nájdenia krásy v tichu noci.

Prostredníctvom analógového fotografického procesu, ktorý vyžaduje precíznosť a trpezlivosť, Česla dokáže zachytiť momenty, ktoré pôsobia staticky. Táto statickosť môže vyvolať melancholiu u vnímania záberov. Jozef Česla si uvedomuje, že večerné zátišia miest sú vždy príležitosťou na introspekciu, sú to momenty, keď sa mesto ukazuje v inej podobe, vystupujúc z tmy s jemným osvetlením pouličných lámp a tieňov, ktoré sa tiahnu pozdĺž fasád. Týmto spôsobom „Tichá noc" nepredstavuje len miestne scenérie, ale aj hlboké skúmanie existencie, ticha a prázdnoty v modernom svete.

Celkovo môžeme povedať, že projekt „Tichá noc" Jozefa Česlu je nielen vytvorenie formy a kompozície, ale aj duchovným preskúmaním mestského života. Autor je technicky zdatný a má rád statickú fotografiu, určite mal ešte viac využiť tento svoj potencionál a hľadať ďalšie miesta „Tichej noci" pre tento projekt. Pôsobí to takou *nedokončenosťou* projektu. Ako hovorí sám autor: *„Bola zima a dlho sa nedalo vydržať na jednom mieste, človek rýchlo premrzol."* Možno preto vychádza z toho taká nedokončenosť.

2.2.1 Projekt „Zátišia"

Zima býva dlhá pod Tatrami. Jozef Česla hovorí: *„Jednu zimu, keď som nemal čo robiť, tak som začal fotografovať zátišia."* Tak vznikal súbor Zátišia v roku 2005.

Inšpiráciu fotografovať zátišia našiel v diele v predchádzajúcej kapitole už spomínaného svetoznámeho českého fotografa Josefa Sudeka. Josef Sudek je považovaný za majstra zátiší a jeho dielo je veľmi uznávané. Vyzdvihuje sa jeho originálny prístup ku kompozícii, svetlu a textúram. Mal schopnosť preniknúť do hlbokých aspektov obyčajných predmetov, čím dokázal vytvoriť nadčasové a poetické dielo. Jeho zátišia sú známe svojím mystickým nádychom, ktorý vzniká kombinovaním detailov a atmosférických svetelných podmienok. Sudek venoval pozornosť aj najmenším detailom. Jeho jedinečné zvládanie svetla vytváralo atmosféru, ktorá dodávala jeho prácam tajomstvo a intimitu. Preferoval prirodzené svetlo, ktoré mu pomáhalo dosiahnuť pôsobivé efekty a kontrasty. Dokázal zachytiť krásu v obyčajných veciach, čím vytvoril silný kontrast medzi každodenným životom a umeleckým vyjadrením. Jeho kompozície často

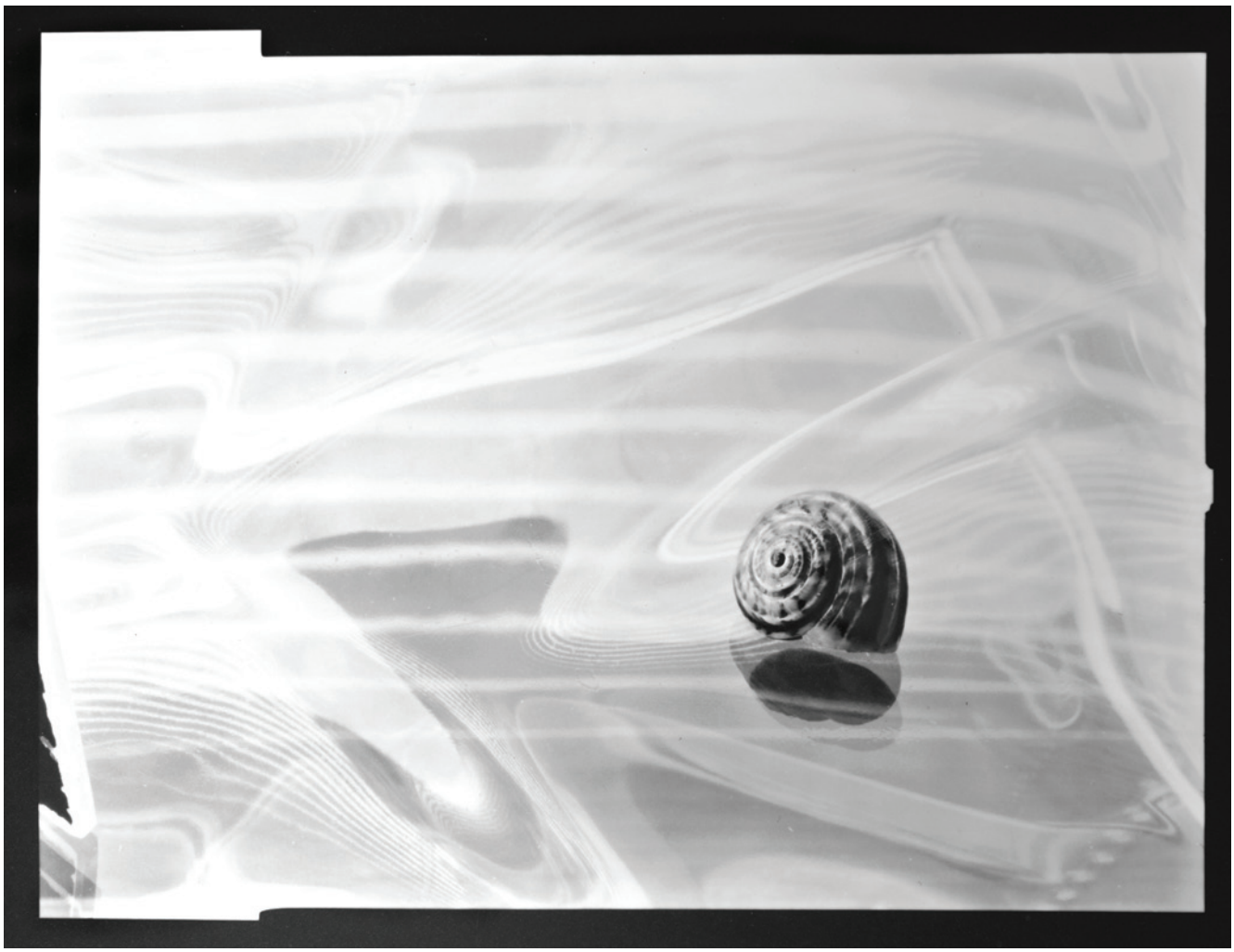

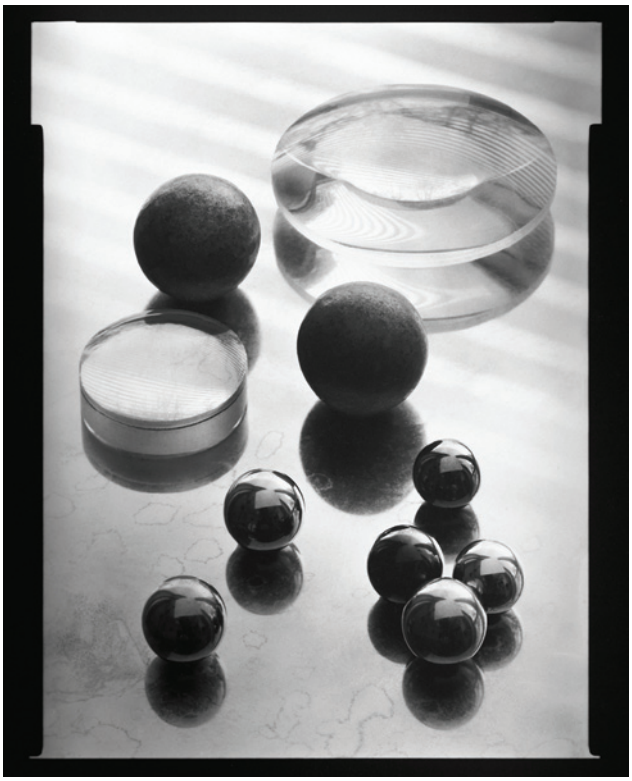

obsahovali hru svetla a tieňa, čím dosahoval nádhernú hĺbku a priestorovosť. Toto všetko sa dá vnímať aj v knihe Josef Sudek – ***Zátiší*** [11] vydanej v roku 2008, ktorá nadväzuje na knihu ***Okno mého ateliéru.***[12] Sudekova práca inšpiruje mnohých fotografov, a to je prípad aj nášho fotografa Jozefa Česlu, ako to už bolo vyššie uvedené.

Česla rozpráva: *„Zátišia sú najlepší spôsob, ako riešiť svetlo, kompozíciu a tonalitu záberu. Dokonca v niektorých prípadoch som chcel vyriešiť záber ako Sudek. Môžem povedať, že to nie je také jednoduché, ako sa to zdá na prvý pohľad.“* Náš autor fotografoval zátišia na formát 9 x 12 cm pri dennom svetle. Expozičné časy boli dosť dlhé, obvykle 10 – 15 minút. Vznikli zábery, na ktorých skúšal svoje schopnosti, ako snímať zátišia. Skúšal to na „klasický“ aj „moderný“ spôsob. Má to však v sebe kolísavosť, nevyváženosť, a to medzi klasickým – inšpirovaným a „moderným“ zátiším. Čo je však moderné? Čo bolo moderné pred dvadsiatimi rokmi, dnes už nie je. Možno by bolo dobré pri súbore „Zátišia" vybrať si jednu stranu, napríklad klasické zátišia, a tomu sa venovať. Pri technickej zdatnosti autora by tak mohli vzniknúť pekné umelecké fotografie.

11 Porov. SUDEK, Josef, Zatiší. Torst: 2010.
12 Porov. SUDEK, Josef, Okno mého ateliéru. Torst: 2007.

Archív Jozefa Česlu, Autoportréty

2.3 Projekt „Autoportréty“

„Maska je ovšem velice nesnadná oblast fotografie. Fotografie Masky je totiž natolik kritická, že vyvolává znepokojení, avšak na druhé straně je příliš diskrétní, než aby mohla být vskutku účinnou společenskou kritikou,“ [13] takto sa vyjadruje Roland Barthes[14] vo svojej knihe ***Světlá komora – poznámka k fotografii.***

Maska môže byť jasným vyjadrením osoby, jej podstaty, ale aj zakryť osobu, schovať sa za masku, neukázať svoje ja. Česla sa natrel na bielo, na svoju tvár dal bielu masku klasickej postavy francúzskej commedia dell’arte. Smútočný a melancholický klaun s bielou tvárou, ktorý nosí biele alebo svetlé oblečenie Pierrot. Chce byť náš autor skrytý za takouto maskou Pierrota, alebo vyjadruje jeho podstatu života, ktorú vytvoril v projekte „Autoportréty“? Ako odkryť túto masku osoby Jozefa Česlu?

Tento projekt vznikol v roku 2021. Ešte nebol nikde vystavený, zatiaľ je schovaný, ako keď si dáte na tvár masku. Vznikal v lete, keď bolo dobré počasie, ak bolo zlé, tak sa kreslili pózy portrétov. Vzniklo asi 1200 záberov fotoaparátom Nikon D800. Na fotografovanie bol použitý 14 mm objektív na plný formát, hyperfokálne zaostrenie, pri clone 22 a vzdialenosť od 20 cm do nekonečna. Netolerovala sa neostrosť, záber musel byť celý ostrý. Trafiť sa do pózy bolo ťažké, Česla celý projekt robil sám, nemal pomocníkov.

„Autoportréty“ nie sú projektom na odhaľovanie osoby Česlu. Takže žiadna maska Pierrota. Ide len o hru portrétov osoby v určitých pózach, ako napadli autorovi. Samota pri práci Česlu odradila, takže projekt je nedokončený. Spolupráca by projektu pomohla. Tiež treba pri jeho dokončení rozmýšľať nad pózami. Či pózy spojiť s prírodou – telo ako krajina. Možno ho aj urobiť a vnímať ako nefiguratívny akt. Tento nedokončený projekt má perspektívu. Otázka je, či autor nájde chuť v ňom pokračovať.

13 BARTHES, Roland, Poznámka k fotografii.Agite/Fra, 2005, s. 38-41.
14 Roland Barthes (1915-1980) bol významný francúzsky literárny kritik, teoretik, filozof a sémiotik. Barthes sa zameriaval na to, ako texty a symboly vytvárajú význam, a ako sa tento význam využíva v spoločnosti. (1915-1980) bol významný francúzsky literárny kritik, teoretik, filozof a semiotik.

Archív Jozefa Česlu, Akt

2.3.1 Projekt „Akt“

Projekt „Akt“ vznikol v roku 2005 v Žiline v ateliéri kamaráta nášho autora. Akty sú fotografované na čiernobiely film. Fotografie boli urobené podobným spôsobom, ako projekt „Tatry trochu inak“. Detail, podobná tonalita, svetlo – tieň. Pózy aktov sa vytvárali v tvaroch, ktoré telo vnímali ako krajinu. V cykle vzniklo 40 fotografií, ktoré neboli zatiaľ nikde prezentované. Ich vystavenie sa chystá v októbri tohto roku, pri príležitosti veľkej výstavy Jozefa Česlu v Tatranskej galérii v Poprade. Podobná forma aktov vznikla aj v digitálnej podobe v roku 2009. Pri tvorbe aktov treba vnímať kresbu fotografií – malo by ju vidieť v čiernej aj bielej škále. Páčivosť jasne tvrdého čiernobieleho aktu, ktorá sa preferuje v súčasnosti, možno nie je šťastná cesta. Možno by sa dalo inšpirovať Rudolfom Koppitzom,[15] jeho štúdiami aktov.

15 KOPPITZ, Rudolf (1884 – 1935) bol významný rakúsky fotograf českej národnosti, známy pre svoju prácu v oblasti aktovej a umeleckej fotografie. Narodil sa v Rakúsku, ale jeho dielo bolo ovplyvnené širokým spektrum umenia a myšlienkových prúdov 20. storočia. Koppitz študoval na umeleckých školách vo Viedni a jeho fotografia sa vyznačuje inovatívnym prístupom ku kompozícii, svetlu a forme.

2.4 Projekt „Anglické parky na Slovensku“

Pád a zlomenie jedného starého stromu sa môže stať dôvodom vytvorenia fotografií. Pád stromu v parku pri kaštieli v Strážkach, kde žil a tvoril významný maliar Ladislav Medňanský, príp. Ladislav Mednyánszky, dal impulz vzniku cyklu „Anglické parky na Slovensku“. Bol rok 1999 a autorovi napadla myšlienka, či anglické parky na Slovensku a stromy v nich prežijú rok 2000. A takto sa začalo fotografovanie parkov. Česla hľadal kaštiele, kde by mohli byť anglické parky. Chodil po Slovensku a hľadal parky. Naložil Linhof, veľkoformátový fotoaparát so statívom, a vyrazil do parkov. Fotografoval v čiernobielom prevedení na formát 9 x 12 a 6 x 12 s objektívom 55 mm. Vyžadovalo si to veľa času, niekedy bol na cestách 2 až 3 dni v týždni, išiel s parku do parku. Filmy si vyvolával sám. Niekedy urobil niekoľko zväčšenín, keď na ne pozrel, niečo mu nesedelo, nebolo to to, čo chcel. Bolo to také mdlé, jednoducho priemerná fotografia prírody v parku. Tento cyklus v analógovej forme autor nedokončil. Fotografovať anglické parky začal v digitálnej forme. Začiatky fotografovania v digitálnej forme tiež neprinášali adekvátne výsledky pre autora. Aj čiernobiela digitálna verzia prinášala zeleň dosť tmavú a celkovo mdlosť fotografií. Rozhodol sa pokračovať v práci v infrasvetle, fotografuje cez infračervený filter. Toto je u Česlu známe, takto robí aj projekt „Tatry ešte trochu inak“. Je to pre neho oveľa lepšie a neustále sa to zlepšuje.

Na mieste je tu však dané rozmýšľanie, či infrasvetlo je to správne, či sa netreba vrátiť ku klasickému čiernobielemu formátu fotografií bez experimentovania. Autor je však presvedčený, že infrasvetlo, infračervený filter je to správne pre fotografovanie „Anglických parkov na Slovensku”.

Archív Jozefa Česlu, Anglické parky na Slovensku

FOTO © ČESLA 2016

FOTO © ČESLA 2016

FOTO © ČESLA 2016

FOTO © ČESLA 2016

FOTO © ČESLA 2016

2.4.1 Projekt „Tajomné savany africké“

Súbor „Tajomné savany africké“ vznikol v roku 2016. Samotné fotografie uzreli svetlo sveta v roku 2010, keď autor bol mesiac v Afrike na Masai Maru s človekom, ktorý bol sponzorom tejto cesty. Cesta bola vnímaná ako turistika, pri ktorej sa bude aj fotografovať. Náš autor to však zobral ako fotografickú cestu, s ktorej môže vzniknúť fotografický cestopis z Afriky. V takomto ponímaní fotografie bol ale nováčik. V podstate len veľmi usilovne fotil. Nemal presne vytýčený plán, čo bude robiť s fotografiami. V hlave sa mu motal len ten cestopis. Za mesiac nafotografoval 20000 záberov. Pri fotografovaní používal 600 mm a 200 mm objektívy, tiež dva telekonvertory. Z cesty sa vrátil a všetko ostalo stáť. Samotný projekt sa podarilo vytvoriť v roku 2016, keď Česlu nahovorila riaditeľka osvetového strediska v Humennom Mária Mišková. Chcela, aby urobil určitý výber záberov z Afriky a ona by zorganizovala výstavu týchto fotografií. Trvalo pol roka, kým Česla vybral a upravil fotografie na výstavu. Človek, ktorý vyrástol na čiernobielej fotografii (ako náš autor), sa rozhodol, že tento projekt bude v čiernobielej verzii. Česla si myslí, že čiernobiela verzia prináša dramatickosť do fotografie, odpútava pozornosť podružných vecí a vypichne hlavný objekt. Vybraných bolo 20 záberov. Fotografie na výstavu mali rozmer 70 x 100 cm, čím chcel dosiahnuť monumentálnosť a nádych do sépie.

Archív Jozefa Česlu, Tajomné savany africké

Archiv Dom Fotografie Poprad

3 PRAKTICKÉ VÝSTUPY FOTOGRAFICKEJ ČINNOSTI JOZEFA ČESLU

V nasledujúcej kapitole sa podrobne zameriame na rôzne aspekty činnosti Jozefa Česlu, ktorý sa vo svojej kariére venoval nielen samotnej fotografii, ale aj mnohým ďalším aktivitám, ktoré prispeli k jeho rozvoju a tiež fotografickej scény, v ktorej pracoval. Začneme prehľadom jeho lektorskej činnosti, v rámci ktorej sa aktívne zapája do vzdelávania a inšpirácie nových generácií fotografov. Česla organizoval a viedol workshopy a prednášky, kde zdieľal svoje bohaté skúsenosti a technické zručnosti. Následne sa pozrieme na jeho publikačnú činnosť, ktorá zahŕňa fotografie v knihách a časopisoch, kde Česla prezentuje svoje dielo a myšlienky, čím oživuje slovenskú kultúru a umenie. Taktiež sa budeme venovať jeho výstavnej činnosti, ktorá sa vyznačuje množstvom solitérnych aj kolektívnych výstav, na ktorých sa jeho dielo stalo súčasťou diskusií o fotografii a vizuálnom umení. Na záver sa zameriame na jeho fotografickú činnosť pre firmy a inštitúcie, kde sa Česla preukázal ako schopný profesionál, ktorý dokáže kombinovať estetické a komerčné požiadavky, pričom jeho práca má význam pre rôzne projekty a potreby podnikateľského sektora. Týmto spôsobom ponúkneme komplexný pohľad na Česlovu multifunkčnú kariéru a jeho prínos pre slovenskú fotografiu a kultúru.

3.1 Lektorská fotografická činnosť

Jozef Česla je celoživotný žiak fotografie. Snaží sa stále vzdelávať a prijímať nové informácie ohľadom fotografie. To, čo sa naučí, dáva aj ďalej ostatným záujemcom fotografie. Tieto poznatky dával a dáva v rôznych lektorských kurzoch a workshopoch.

Od roku 1996 pôsobil ako lektor Domu fotografie v Poprade a Liptovskom Mikuláši. Niekoľko rokov tiež pôsobil ako lektor pre Stredoeurópsky dom fotografie v Bratislave. Spolupracoval s Národným

Tomáš Janura
Zuzana Labudová
Vidiecke šľachtické sídla
v Abovskej a Turnianskej stolici

Tomáš Janura
Vidiecke šľachtické sídla
v Liptovskej stolici

ESTER M. ŠIMEROVÁ
Ľudmila Peterajová

Tomáš Janura
Michaela Haviarová
Vidiecke šľachtické sídla
v Spišskej stolici

Tomáš Janura
Michal Čajka
Vidiecke šľachtické sídla
v Oravskej stolici

ŠĽACHTICKÉ RODY
NA HRADE ĽUBOVŇA
DALIBOR MIKULÍK – MONIKA PAVELČÍKOVÁ – MIROSLAV ŠTEVÍK
ĽUBOVNIANSKE MÚZEUM

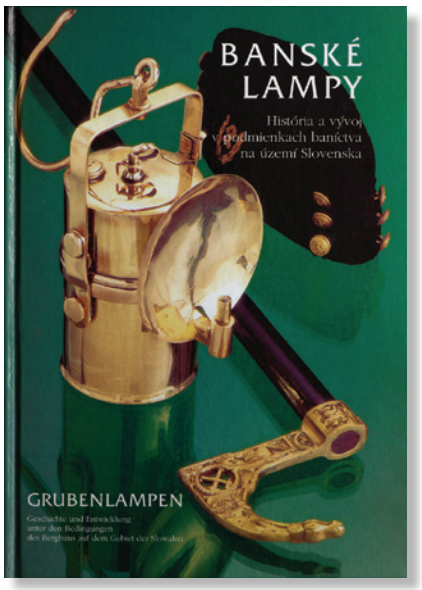
BANSKÉ LAMPY
História a vývoj v podmienkach baníctva na území Slovenska
GRUBENLAMPEN

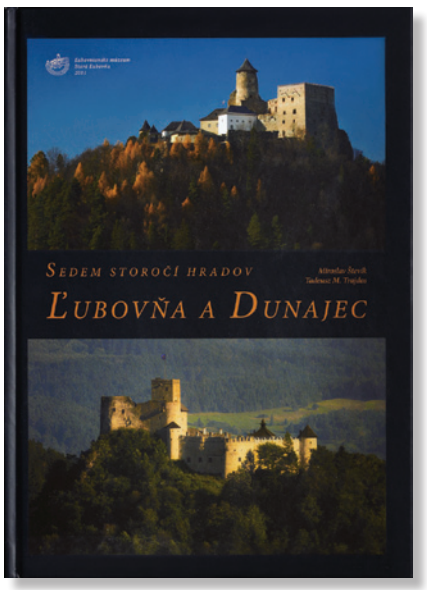
SEDEM STOROČÍ HRADOV
ĽUBOVŇA A DUNAJEC

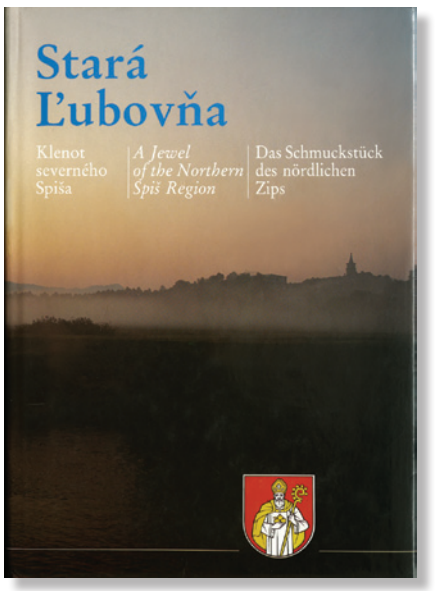
Stará Ľubovňa
Klenot severného Spiša
A Jewel of the Northern Spiš Region
Das Schmuckstück des nördlichen Zips

osvetovým centrom v Bratislave pri príprave a realizácii fotografických podujatí na celom Slovensku vrátane celoštátnych ako lektor, porotca a člen celoslovenského poradného zboru pre fotografiu. Lektorské dielne viedol a vedie do dnešných dní pre spoločnosť PosAm z Bratislavy, ktoré sa konajú na rôznych miestach Slovenska, pravidelne dvakrát ročne, už takmer pätnásť rokov. Dokonca boli aj v Rakúsku či Poľsku. Bol niekoľkokrát lektorom a porotcom v regionálnych, krajských a celoštátnych súťažiach AMFO (Amatérska fotografia). Lektorské dielne boli z viacerých tematických oblastí ako: portrét, akt, zátišie či krajinárska fotografia.

3.2 Publikačná činnosť

V tejto podkapitole sa zameriame na publikačnú a výstavnú činnosť Jozefa Česlu, ktorá zohráva dôležitú úlohu v jeho kariére a prispeje k šíreniu jeho umeleckého posolstva. Česla sa aktívne podieľa na vystavovaní svojich fotografií na domácich i medzinárodných fórach, čím prezentuje svoje unikátne pohľady na slovenskú prírodu a kultúru. Okrem toho prispieva aj do odborných publikácií, čím obohacuje diskusiu o fotografii a jej význame v súčasnej spoločnosti. Za knihu *„Sedem storočí hradov Ľubovňa a Dunaja“* spolu s autorom textu získali 1. miesto v súťaži *„Najkrajšia kniha a propagačný materiál za rok 2011“,* od Klubu foto-publicistov Slovenského syndikátu novinárov a Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Je autorom obrazových kníh a fotografií pre odborné knihy:

Stará Ľubovňa, klenot severného Spiša – 1993,

Banské lampy – 1995,

Katalóg Alojz Stróbl – 2006,

Vidiecke šľachtické sídla v Liptovskej stolici – 2008,

Vidiecke šľachtické sídla v Oravskej stolici – 2011,

Sedem storočí hradov Ľubovňa a Dunajec – 2011 (slovenské a poľské vydanie),

Šľachtické rody na hrade Ľubovňa – 2012,

Kláštor piaristov v Podolínci – 2013,

Ester Martinčeková-Šimerová – 2013,

Vidiecke šľachtické sídla v Zvolenskej stolici – 2016,

Vidiecke šľachtické sídla v Spišskej stolici – 2019,

Vidiecke šľachtické sídla v Hontianskej stolici – 2021,

Vidiecke šľachtické sídla v Abovsko a Turnianskej stolici – 2024.[16]

/16 Knihy sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Archív Dom Fotografie Poprad

3.3 Výstavná činnosť

Následne ponúkame stručný prehľad samostatných autorských výstav Mikrosvet v makrofotografii, Tatry trochu inak, Holandsko bez veterných mlynov, Tajomné savany africké, Ľubovnianske spektrum a ďalšie.

1994 – Košice, Stará Ľubovňa

1995 – Spišská Nová Ves

1996 – Poprad – Dom fotografie, Varšava (PL)

1997 – Kazachstan, Stará Ľubovňa

1998 – Rzeszów (PL), Bardejov

1999 – Košice, Opava (CZ)

2000 – Przemysł (PL)

2001 – Krościenko n. Dunajcem (PL),

2003 – Poprad

2003 – Stará Ľubovňa

2004 – Bratislava

2006 – Vsetín (CZ), Stará Ľubovňa

2016 – Humenné

2018 – Stará Ľubovňa

2020 – Kaštieľ Smižany

2024 – Stará Ľubovňa

2025 – Stará Ľubovňa (2 výstavy)

Účasť na kolektívnych výstavách, v roku 2013 – „*Hommage to Martin Martinček*“, pri príležitosti 100. výročia narodenia významného slovenského fotografa – Liptovský Mikuláš, Spišská Nová Ves.

CATALOGUE FOR
SEASON 2012
KELLYS
BIKE COMPANY
RIDE
YOUR
LIFE

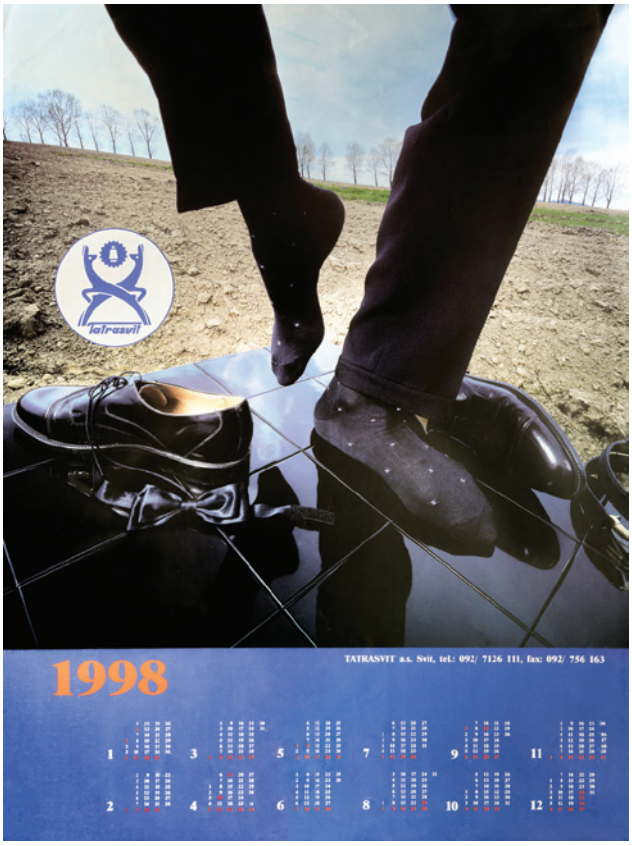
tatrasvit
1998
TATRASVIT a.s. Svit, tel.: 092/ 7126 111, fax: 092/ 756 163

Zlatý Bažant
Zlatý Bažant

Zlatý Bažant

3.4 Fotografická činnosť pre firmy a inštitúcie

Aby uživil seba a svoju rodinu, robil Česla všetko, čo bolo ponúknuté, ako aj prácu nefotografickú. V kraji, kde žije, je normálne, že sa berie práca, ktorú život ponúka. Často robil reklamnú fotografiu pre rôzne firmy. Ale aj reprodukcie umeleckých diel. Bolo toho veľmi veľa. Je potrebné vyzdvihnúť viacero projektov, ktoré fotografoval jednorazovo, ale aj dlhodobo.

Zaujímavý projekt viedol pre podnik VSŽ Košice, kde vyhral konkurz na katalóg výrobkov. Plechy z VSŽ fotografoval nesymetricky, bez obalu, čo malo mať prirodzené farby. Týmto spôsobom vytvoril fotografie pre katalóg. Práca mala úspech, neskôr urobil zväčšeniny fotografií na cibachrom, ktoré sú vystavené v priestoroch podniku dodnes. Dlhodobo fotografoval bicykle pre firmu Kellys, pracoval pre časopis Pekné bývanie – Bratislava. Reprodukoval umelecké diela pre Liptovskú galériu Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši, Múzeum v Starej Ľubovni, Technické múzeum v Košiciach. Pre Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši pripravil 40 makro fotografií formátu 100 x 150 cm na výstavu o kalcitoch. V roku 2015 bol členom tímu pri fotografovaní kultúrneho dedičstva Slovenska. Fotografovali v galériách a múzeách okresov Nitra, Trnava, Humenné, Vranov nad Topľou, Prešov a Stará Ľubovňa. Boli to objektové panorámy a 3D Humenského kaštieľa a hradu Ľubovňa. Pre Múzeum v Červenom Kláštore nafotografoval „Štyri ročné obdobia“. Produkty pre Tatrasvit vo Svite, Tatraľan Kežmarok, Embraco Slovakia Spišská Nová Ves, Duslo Šaľa. Fotografoval pre združenie Centrum Kolomana Sokola v Liptovskom Mikuláši, Hurbanovský pivovar, Popradský pivovar, Deva Bratislava, Optimus Nowy Sącz v Poľsku, PosAm v Bratislave, Agentúra Vizual v Košiciach a mnoho ďalších zaujímavých projektov.

Jednoducho bolo toho veľa, a to preto, aby mal z čoho žiť on a aj jeho rodina. No neľutoval tieto skúsenosti, ktoré zažil s tvrdým trhom a obchodom, lebo to bola jednoducho práca s fotografiou, ktorú mal a má rád do dnešných dní.

Archív Jozefa Česlu, Plechy pre VSŽ Košice

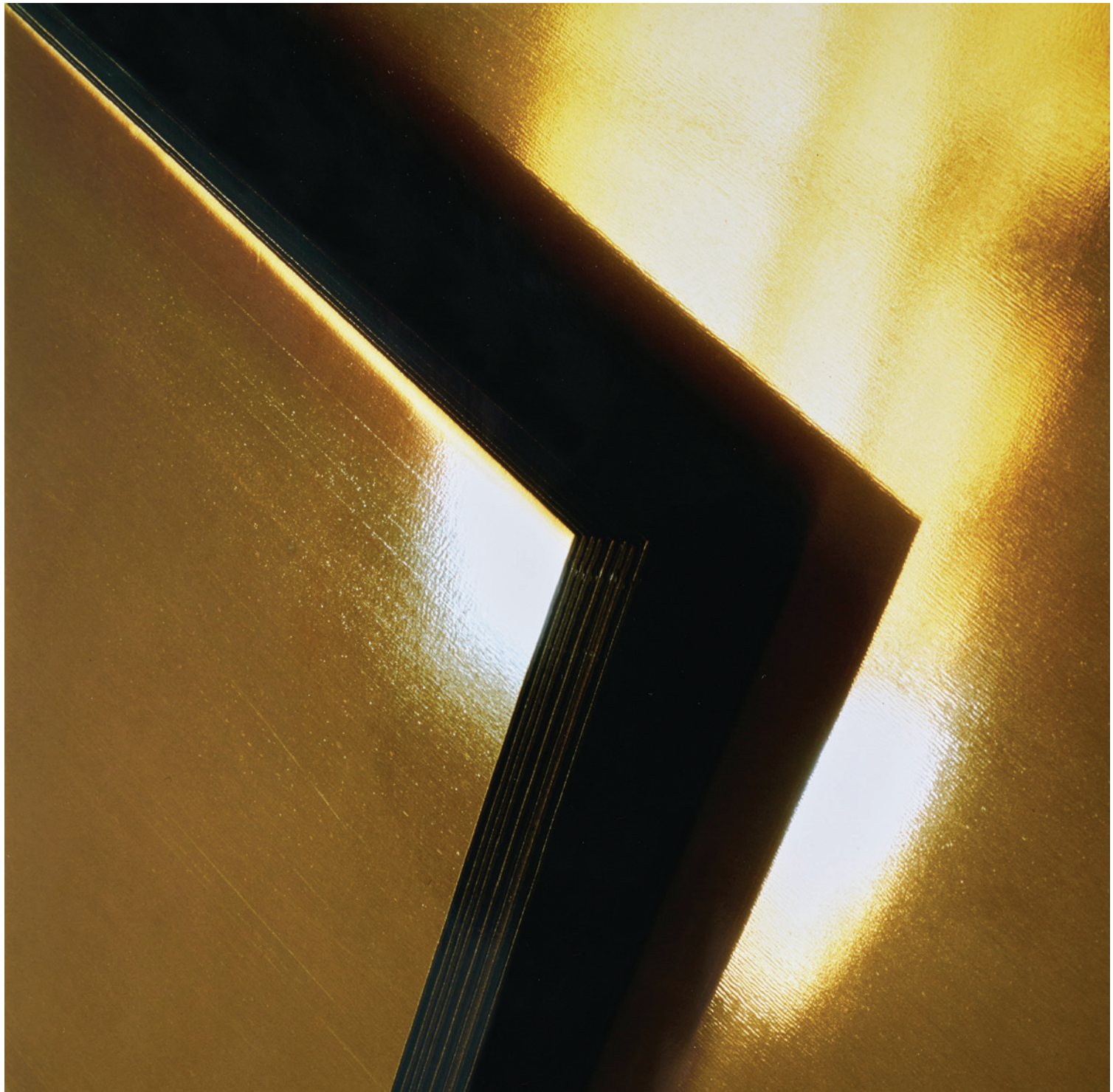

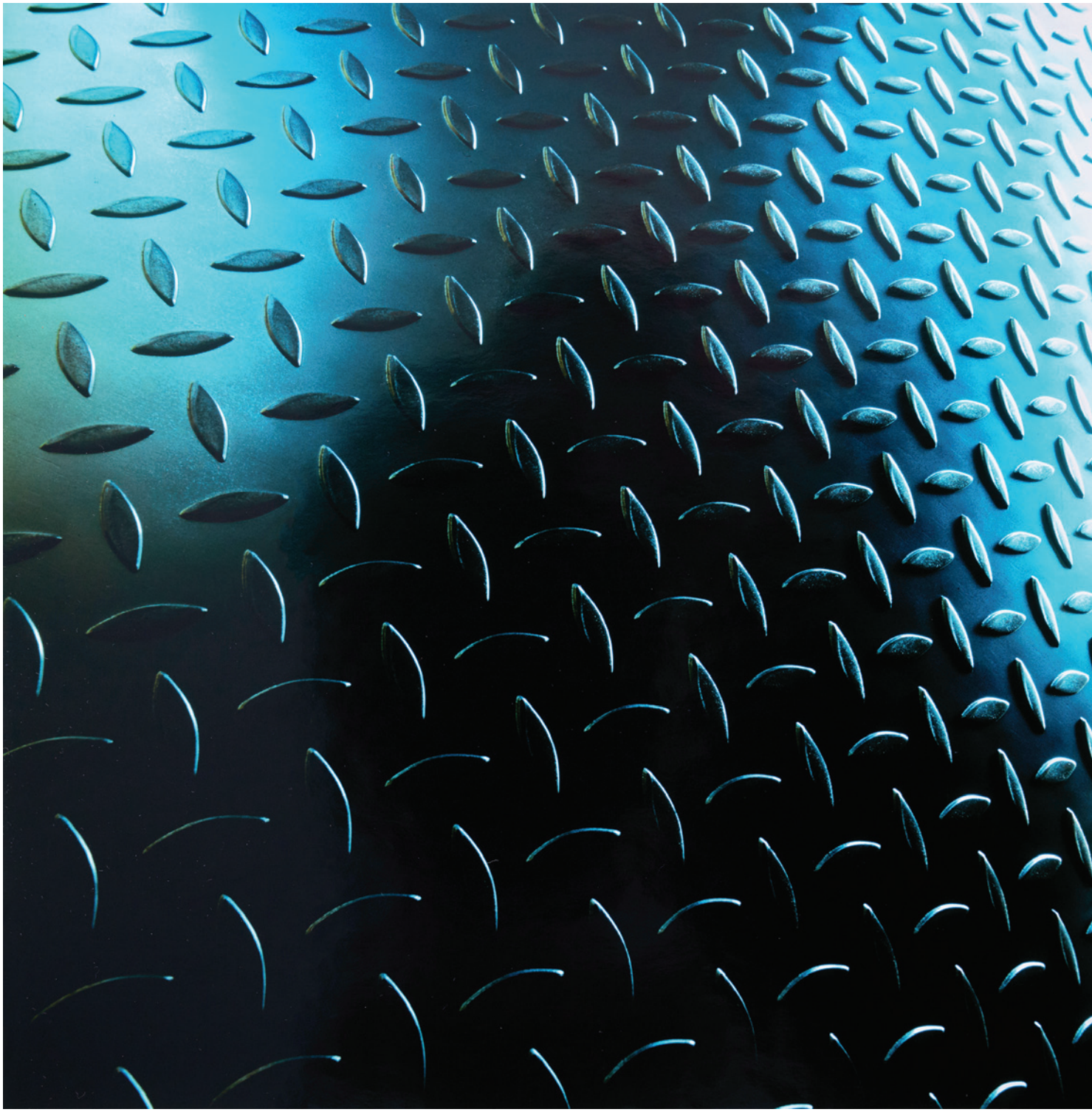

ZÁVER

Bakalárska práca o Jozefovi Česlovi, slovenskom fotografovi, ponúka hlboký a komplexný pohľad na jeho život a prácu, ktorá sa deje okolo fotografie. Česla je osobnosť, ktorá sa vo svojej tvorbe nielenže vyrovnáva s technickými aspektmi fotografie, ale zároveň sa snaží preniknúť do hĺbky emocionálnych a filozofických otázok, ktoré sa s fotografiou spájajú. Jeho život je príbehom o láske k fotografii, o neustálom hľadaní nových perspektív a o snahe zachytiť krásu slovenskej prírody aj kultúry.

Jozef Česla sa narodil v Spišskej Novej Vsi a svoj život zasvätil fotografii, ktorá sa stala jeho identitou. Od prvých pokusov s fotoaparátom až po profesionálnu kariéru, jeho cesta je preplnená vášnivými momentmi a vytrvalosťou. Počas šesťdesiatich rokov aktívnej činnosti prešiel mnohými etapami a jeho dielo sa vyvíjalo v súlade s technológiou a dobou, pričom si zachovalo svoj osobitý rukopis. Od analógovej fotografie cez digitálne umenie až po experimenty s infračerveným svetlom, Česla neustále posúva hranice svojich schopností a kreativity.

V prvej kapitole sme sa zoznámili s Česlovým životom, jeho rodinou a osobnými skúsenosťami, ktoré formovali jeho umeleckú víziu. Osobný rozhovor s autorom nám poskytol unikátny pohľad na jeho motiváciu a vnútorný svet. Česlov prístup k fotografii je charakteristický jeho schopnosťou vnímať a zachytávať detaily, čo sa prejavuje v jeho projektoch, ako sú „Tatry trochu inak“, „Tichá noc“ a „Anglické parky Slovenska“. Každý z týchto projektov odráža jeho osobný pohľad na svet a jeho snahu o zachytenie krásy a jedinečnosti slovenského prostredia.

Druhá kapitola bola venovaná analýze Česlových najvýznamnejších projektov, pričom sme sa zamerali na jeho jedinečný prístup k fotografii a tematiku, ktorú sa snažil navodiť. Česla sa nebojí experimentovať s kompozíciou, svetlom a tieňom, čo vedie k vytváraniu diela, ktoré nie je len vizuálne pôsobivé, ale aj myšlienkovo stimulujúce. Jeho fotografie nie sú len obrazmi, ale aj výpoveďami, ktoré vyvolávajú otázky o vzťahu človeka k prírode a jeho okoliu.

V tretej kapitole sme sa zamerali na Česlovu lektorskú a publikačnú činnosť, ktorá ukazuje jeho oddanosť fotografickému umeniu a jeho snahu o vzdelávanie a inšpiráciu ďalších generácií fotografov. Česla sa angažuje v rôznych fotografických podujatiach a workshopoch, čím prispieva k rozvoju fotografickej komunity na Slovensku. Jeho práca pre firmy a inštitúcie demonštruje jeho schopnosť flexibilne reagovať na potreby trhu, pričom si zachováva svoje umelecké hodnoty.

Záverom môžeme povedať, že Jozef Česla je zaujímavou osobnosťou slovenskej fotografie, ktorej dielo obohacuje našu kultúru a umenie. Jeho život a práca sú dôkazom toho, že fotografia môže byť nielen prostriedkom na zachytenie reality, ale aj nástrojom na vyjadrenie hlbokých emócií a filozofických myšlienok. Bakalárska práca o Jozefovi Česlovi ponúka cenný pohľad na jeho prínos pre slovenskú fotografiu a povzbudzuje čitateľov, aby sa hlbšie zamysleli nad významom fotografie v našich životoch.

Celkový pohľad na jeho dielo a prácu nám pripomína, že fotografia je umenie, ktoré nás spája s naším okolím, kultúrou a samými sebou.

Životopis Jozefa Česlu bol vytvorený a spracovaný na základe osobných stretnutí s autorom v čase od januára do apríla 2025. Veľká vďaka za jeho osobné zdieľanie.

ZOZNAM SKRATIEK

AMFO	Celoštátna postupová súťaž a výstava amatérskej fotografickej tvorby
CZ	Česká republika
Čb	čiernobiely
FAMU	Filmová a televízna fakulta Akadémia múzických umení v Prahe
Infra	Infračervené
JAMES	**I***dealizmus,* **A***lpinizmus,* **M***oralita,* **E***ugenika,* **S***olidarita* Slovenský horolezecký spolok
KSS	Komunistická strana Slovenska
PL	Poľsko
Porov.	Porovnaj
PosAm	**Pozs***ony* **Am***erica* Pretvárame informačné technológie na úžitok pre zákazníkov
VSŽ	Východoslovenské železiarne

MENNÝ REGISTER

Adams, Ansel, 19, 25, 27

Barthes, Roland, 37

Benická, Lucia, 8, 19

Bohúň, Peter Michal, 11, 16, 55

Česla, Jozef, 1 – 64

Gálly, Michal, 14

Kočan, Robo, 8, 19, 20

Koppitz, Rudolf, 41

Martinček, Martin, 53

Martinčeková-Šimerová, Ester, 51

Medňanský, Ladislav, 43

Mišková, Mária 47

Mlynárová, Marta, 14

Mrázková, Daniela, 25

Sedlák, Jozef, 8, 19, 21, 22

Strand, Paul, 25

Stróbl, Alojz, 51

Sudek, Josef, 31, 33, 35

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

ADAMS Ansel,
The Negative, 2022.

BARTHES Roland,
Poznámka k fotografii, Agite/Fra, 2005.

BENICKÁ Lucia,
autorský text písaný pre účely tejto práce, 2025.

BEŇOVÁ Katarína, BIZUB František,
GAŽÍKOVÁ Zuzana, Alojz Stróbl [1856 – 1926],
Galéria Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši,
Slovenská národná galéria, Bratislava, 2006.

JANURA Tomáš, ČAJKA Michal,
Vidiecke šľachtické sídla v Oravskej stolici,
Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa
v Liptovskom Mikuláši, 2011.

JANURA Tomáš, FILLOVÁ Ľubica, ŠIMKOVIC Michal,
Vidiecke šľachtické sídla v Zvolenskej stolici,
Spoločnosť Kolomana Sokola, 2016.

JANURA Tomáš, HAVIAROVÁ Michaela,
Vidiecke šľachtické sídla v Spišskej stolici,
Spoločnosť Kolomana Sokola, 2019.

JANURA Tomáš,
Vidiecke šľachtické sídla v Liptovskej stolici,
Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa
v Liptovskom Mikuláši, 2008.

JANURA Tomáš, ZVAROVÁ Zuzana,
Vidiecke šľachtické sídla v Hontianskej stolici,
Spoločnosť Kolomana Sokola, 2021.

JANURA, Tomáš, LABUDOVÁ Zuzana,
Vidiecke šľachtické sídla v Abovskej a Turnianskej stolici,
Spoločnosť Kolomana Sokola, 2024.

KOČAN Robo,
autorský text písaný pre účely tejto práce, 2025.

MAGULA Rudolf, TURČAN Tibor,
Banské lampy, Agentúra Vizual Košice, 1995.

MIKULÍK Dalibor, PAVELČÍKOVÁ Monika,
ŠTEVÍK Miroslav, Šľachtické rody na hrade Ľubovňa,
Ľubovnianske múzeum, 2012.

MRÁZKOVÁ Daniela,
Příběh fotografie, Mladá fronta, 1985.

PETERAJOVÁ Ľudmila,
Ester M.-Šimerová, Slovart, Bratislava, 2014.

ROTH Peter, ČESLA Jozef,
Stará Ľubovňa – Klenot severného Spiša,
Agentúra Vizual Košice, 1993.

SEDLÁK Jozef,
autorský text písaný pre účely tejto práce, 2025.

SUDEK Josef,
Okno mého ateliéru, Torst, 2007.

SUDEK Josef,
Zatiší, Torst, 2010.

SUDEK Josef,
Návšteva u pana kouzelníka,
Uměleckoprůmyslové museum v Praze, 2022.

ŠTEVÍK Miroslav, TRAJDOS Tadeusz M.,
Sedem storočí hradov Ľubovňa a Dunajec,
Ľubovnianske múzeum, 2011.

ŠTEVÍK Miroslav, TRAJDOS Tadeusz M.,
Siedem wieków zamków Lubowla i Dunajec,
Copyright by SHS Muzeum – Zespół Zamkowy
w Niedzicy, 2011.

JOZEF ČESLA

FOTOGRAF PHOTOGRAPHER

Teoretická bakalárska práca

Mgr. Ľubomír Hajdučík

Slezská univerzita v Opavě
Filozofická-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie Opava

Texty: Lucia Benická, Ľubomír Hajdúčik, Robo Kočan, Jozef Sedlák
Jazyková korektúra: Eva Kramara Jonisová
Preklad: Katarína Brontvai

V knihe sú použité reprodukcie 71 fotografií a diapozitívov Jozef Česlu
Obálka, sadzba a grafická úprava: Jozef Česla ml.
Písma: ITC Avant Garde Gothic Bk AT/Md AT, Minion Pro

Tlač: Tlačiareň Kubik s.r.o, Námestovo

Prvé vydanie
Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA
FILOZOFICKO-PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ

itf Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě